

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально–науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

(підпис)

Олег ШЕРЕМЕТ

(ім'я та прізвище)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Лада ШПІНЯН

(підпис)

(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2024 р.

«__» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо–професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: **Ринок цінних паперів України та його вплив на формування власного капіталу акціонерного товариства**

Виконала: здобувачка 2 курсу, групи 2-9М

_____ Єдинак Олександр Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник: Бойко Світлана Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент Ліана Мазник

(ім'я та прізвище)

(підпис)

Я, як здобувач (ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавав (ла) і не одержував (ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач (ка) _____

(підпис)

Київ – 2024 р.

формування капіталу ПрАТ «Оболонь», Рис. 3.1. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2019-2022 рр., млн грн, табл. 3.2. Сегментація на ринків цінних паперів в Україні за типами цінних паперів, %, Рис. 3.3. Алгоритм збільшення власного капіталу ПрАТ «Оболонь» через ринок цінних паперів України.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Бойко С.В.		
II	Бойко С.В.		
III	Бойко С.В.		

7. Дата видачі завдання 09 жовтня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 09.10.2023	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 06.11.2023	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 30.11.2023	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 21.12.2023	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 08.01.2024	
6	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	30.01.2024	
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту та перевірки на плагіат, узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу, підпис керівника	до 09.02.2024	
8	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	13.02.2024	

Здобувач _____
(підпис)

Олександр ЄДИНАК
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Світлана БОЙКО
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Єднак О. С. «Ринок цінних паперів України та його вплив на формування власного капіталу акціонерного товариства»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2024.

Кваліфікаційну роботу присвячено узагальненню теоретичних положень про формування ринку цінних паперів в Україні та обґрунтуванню перспектив його розвитку для формування власного капіталу акціонерних товариств.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаної літератури і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

В першому розділі досліджено економічну природу ринку цінних паперів, місце і роль цінних паперів в системі взаємовідносин суб'єктів ринку цінних паперів та систематизовано функції та завдання ринку цінних паперів.

У другому розділі проведено аналіз фінансового стану підприємства та формування власного капіталу.

У третьому розділі визначено перспективи збільшення власного капіталу акціонерних товариств через ринок цінних паперів України.

Ключові слова: акціонерні товариства, власний капітал, ринок цінних паперів, цінні папери, фондова біржа

SUMMARY

Yednak O. S. "The stock market of Ukraine and its influence on the formation of equity capital of a joint-stock company"

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 072 Finance, banking and insurance. National University of Food Technologies, Kyiv, 2024.

The qualification work is devoted to the generalization of theoretical provisions on the formation of the securities market in Ukraine and the justification of its development prospects for the formation of equity capital of joint-stock companies.

The qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used literature and appendices.

The introduction substantiates the relevance of the topic and formulates the task of the research.

In the first chapter, the economic nature of the securities market, the place and role of securities in the system of relations between the subjects of the securities market, and the functions and tasks of the securities market are systematized.

In the second chapter, an analysis of the financial state of the enterprise and the formation of equity capital was carried out.

In the third section, the prospects for increasing the equity capital of joint-stock companies through the securities market of Ukraine are defined.

Keywords: *joint stock companies, equity, securities market, securities, stock exchange*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ.....	9
1.1. Економічна природа ринку цінних паперів.....	9
1.2. Цінні папери в системі формування капіталу підприємств.....	17
1.3. Функції та завдання ринку цінних паперів.....	25
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПРАТ «ОБОЛОНЬ».....	36
2.1. Загальна характеристика ПрАТ «Оболонь».....	36
2.2. Аналіз фінансового стану підприємства.....	42
2.3. Аналіз формування власного капіталу підприємства.....	55
Висновки до розділу 2.....	62
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ.....	64
3.1. Особливості функціонування ринку цінних паперів України.....	64
3.2. Порядок збільшення власного капіталу ПрАТ «Оболонь» через ринок цінних паперів України.....	75
3.3. Перспективні напрями розвитку ринку цінних паперів з урахуванням сучасних викликів.....	86
Висновки до розділу 3.....	92
ВИСНОВКИ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	97
ДОДАТКИ	

Актуальність теми. Функціонування ринку цінних паперів є невід’ємним для економіки країни, але в Україні ринок цінних паперів не виконує своїх базових функцій. Відсутність повноцінного та функціонуючого ринку цінних паперів, висококапіталізованих фондових бірж і ліквідних цінних паперів, позбавляє економіку України інвестицій.

Важливою є роль ринку цінних паперів в умовах воєнного часу та повоєнного відтворення економіки. В умовах воєнного часу важливою функцією ринку цінних паперів стало забезпечення надходження коштів до бюджету та не менш важливою є функція ринку цінних паперів для повоєнної відбудови. Тому важливим на цьому етапі є створення сприятливих умов функціонування ринку цінних паперів задля його капіталізації, забезпечення фінансових потреб національної економіки, інтеграції України у світовий простір.

Подальший розвиток ринку цінних паперів потребує здійснення конкретних заходів щодо збільшення ліквідності, капіталізації, прозорості та посилення контролю за діяльністю з боку держави, формування цілеспрямованої державної стратегії розвитку ринку цінних паперів, підвищення якості надання послуг та обслуговування клієнтів, підвищення популярності та довіри громадян до ринку цінних паперів України.

Дослідженню ринку цінних та показників його діяльності приділяють увагу такі вітчизняні науковці, як Базилевич В. Д., Барановський О.І., Біловус Т. В., Буртняк І. В., Горбаневич В. Л., Дегтярьова Н.В., Залюбовська С. С., Леонов Д.А., Луцкевич О.В., Мацук З. А., Мозковий О. М., Омельченко Н. Л., Солодкий М. О., Урбан О. А., Шелудько В. М., Шишков С. Є., Шуба О. А. та ін. Незважаючи на наукові публікації щодо ринку цінних паперів, частина їх втратили актуальність через трансформацію ринку цінних паперів під впливом воєнних ризиків та необхідності трансформації суспільства у напрямі євроінтеграції.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є узагальнення теоретичних положень про формування ринку цінних паперів в Україні та обґрунтуванню перспектив його розвитку для формування власного капіталу акціонерних товариств.

Досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- узагальнити економічну природу ринку цінних паперів,
- уточнити місце і роль цінних паперів в системі взаємовідносин суб'єктів ринку цінних паперів, а також особливості формування власного капіталу підприємств на ринку цінних паперів,
- систематизувати функції та завдання ринку цінних паперів,
- надати загальну характеристику підприємства,
- провести аналіз фінансового стану підприємства,
- провести аналіз формування власного капіталу підприємства,
- окреслити особливості функціонування ринку цінних паперів України,
- визначити порядок збільшення власного капіталу ПрАТ «Оболонь» через ринок цінних паперів України,
- запропонувати напрями розвитку ринку цінних паперів з урахуванням сучасних викликів.

Предмет дослідження – ринок цінних паперів України та його вплив на формування власного капіталу акціонерного товариства.

Об'єктом дослідження є сукупність економічних відносин, які виникають на ринку цінних паперів в Україні.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувалися загальнонаукові методи дослідження: логічного узагальнення, синтезу, індукції, дедукції; групування, порівняння, а також спеціальні методи. Зокрема послуговувалися методами логічного узагальнення (для впорядкування категоріального апарату (ринок цінних паперів, цінні папери); порівняльного аналізу (з метою вивчення Європейських стандартів функціонування фондового ринку). Табличні та графічні прийоми застосовувалися для наочної ілюстрації

результатів дослідження. Загальні висновки сформульовано на основі методів системного аналізу та наукової абстракції.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною слугували законодавчі і нормативно-правові акти з питань функціонування ринку цінних паперів України, Європейські стандарти функціонування фондового ринку, монографії та наукові публікації в іноземних й українських виданнях, а також офіційна публічна звітність Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, дані фондових бірж, фінансова звітність акціонерних товариств (ПрАТ «Оболонь»).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

1.1. Економічна природа ринку цінних паперів

Становлення ринку цінних паперів в Україні розпочалося в 1991 р. з прийняттям Закону України «Про цінні папери і фондову біржу» від 18.06.1991 р. № 1201-ХІІ [5] (пізніше поновлено Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-ІV [6], пізніше поновлено Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки») [2]. Таким чином, в Україні на законодавчому рівні затверджено механізм функціонування ринку цінних паперів, а також визначено професійних учасників, що приймають активну участь у створенні вітчизняного фінансового сектору економіки.

Важливим кроком функціонування ринку цінних паперів в Україні створення в 1995 р. Державної комісії із цінних паперів та фондового ринку відповідно до Указу Президента України. У Законі України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» від 30.10.1996 № 448/96-ВР [3] (пізніше поновлено Законом України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків») визначено завдання Державної комісії із цінних паперів та фондового ринку, її функції, повноваження, права на ринку цінних паперів.

Згідно з Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-ІV, «фондовий ринок (ринок цінних паперів) – сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів)» [6]. Таке визначення дублюється у інших нормативно-правових актах (Рішення Держкомісії цінних паперів від 26.05.2006 № 345, Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондових ринків від 14.05.2013 № 817).

Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «фондовий ринок (ринок цінних паперів) – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо емісії (видачі), обігу, виконання зобов'язань, викупу та обліку цінних паперів (у тому числі деривативних цінних паперів)» [2]. В основі визначення, що наведене в актуальному Законі України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» покладені учасники фондового ринку та правовідносини між ними. Статті 4 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» до учасників фондового ринку відносить таких суб'єктів:

- емітенти (юридична особа, територіальна громада в особі представницького органу місцевого самоврядування, держава в особі уповноважених нею органів державної влади, міжнародна фінансова організація, які від свого імені розміщують емісійні цінні папери та беруть на себе зобов'язання за такими цінними паперами перед їх власниками), у тому числі іноземні (створена відповідно до законодавства іншої держави юридична особа, що здійснює емісію цінних паперів на території України, або юридична особа, цінні папери якої зареєстровані відповідно до законодавства іншої держави та допуск до обігу на території України яких надано Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку),

- особи, які видали неемісійні цінні папери (фізична особа, у тому числі фізична особа - іноземець, або юридична особа, у тому числі іноземна юридична особа, яка від свого імені видає (заповнює) сертифікат (бланк) неемісійного цінного паперу та бере на себе зобов'язання за таким цінним папером перед його власником),

- особи, які надають забезпечення,

- інвестори у фінансові інструменти, які набули права власності на цінні папери (фізичні та юридичні особи, у тому числі фізичні особи - іноземці та іноземні юридичні особи, які набули права власності на фінансові інструменти з метою отримання доходу від вкладених коштів та/або збереження вартості вкладених активів, та/або набуття відповідних прав, що надаються власнику

фінансових інструментів відповідно до законодавства, або в межах виконання повноважень щодо державного управління у відповідній сфері, або які є сторонами деривативних контрактів),

- адміністратори,
- професійні учасники ринків капіталу, особи, які провадять діяльність, пов'язану з ринками капіталу та організованими товарними ринками,
- об'єднання професійних учасників ринків капіталу.

На рис. 1.1 визначено основні напрями правочинів на ринку цінних паперів України відповідно до Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», проте наведений перелік проавочинів застосовується не до кожного цінного паперу та окремі цінні папери не викопуюються або, наприклад, не перебувають у вільному обігу та реалізуються виключно серед обмеженого кола осіб.

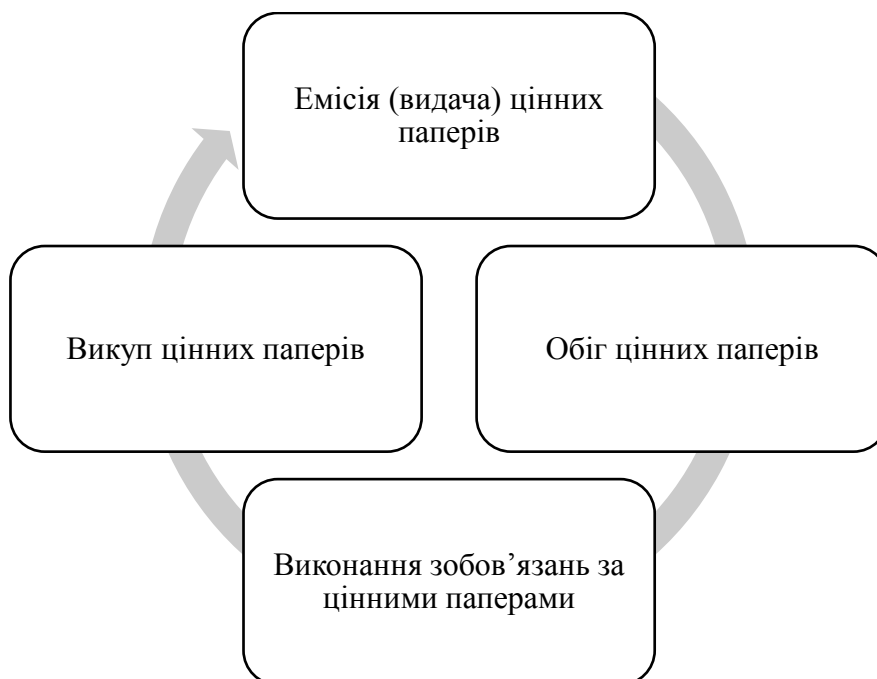

Рис. 1.1. Основні напрями правочинів на ринку цінних паперів України

Джерело: систематизовано за Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»

Автори термінологічного словника «Цінні папери. Фондовий ринок» при визначенні фондового ринку посилаються на ринок цінних паперів, наголошуючи, що останній є частиною ринку позикових капіталів, де здійснюється емісія,

купівля-продаж цінних паперів [36, с. 135, 155]. Це визначення суперечить законодавству України, оскільки на ринку цінних паперів можуть продаватися і інструменти власності, які засвідчують не відносини позики, а відносини володіння частиною майна підприємства. Таке визначення започаткувало дискусію про належність ринку цінних паперів до іншої організаційної структури:

- національної економіки [40; 65],
- фінансової системи [67],
- фінансового ринку [38, 53, 68].

Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» визначає ринок цінних паперів як складові ринків капіталів (рисунк 1.2), проте науковці такої позиції не пропонують.

Рис. 1.2. Ринки капіталів та їх складові

Джерело: систематизовано за Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»

«Фондовий ринок України виступає невід'ємною складовою частиною національної економіки та є вагомим чинником під час залучення іноземних інвестицій до України для подальшої розбудови економічної системи країни загалом» - такий підхід використовує Ратушна Ю.С. [65, с. 110]. Так, Луцкевич О. визначає «ринок цінних паперів є вагомою частиною фінансового ринку у більшості розвинутих країн світу» [51, с. 137]. Як частину фінансового ринку пропонують визначення інші науковці: «ринок цінних паперів— це сегмент фінансового ринку, на якому взаємодіють різні суб'єкти ринкових відносин щодо емісії, купівлі та продажу цінних паперів, які мають свою вартість, вільно обертаються і засвідчують відносини співволодіння або позики, з метою ефективного розподілу і раціонального розміщення фінансових ресурсів у соціально-економічному просторі країни з врахуванням інтересів та потреб суспільства» [38, с. 123].

Середа О. О. продовжує думку попередній вчених (щодо частини фінансового ринку. Фондовий ринок є одним із сегментів фінансового ринку, на якому у результаті економіко-правових відносин між його учасниками що опосередковують рух капіталів у формі цінних паперів та деривативів [68, с. 57].

Вітчизняні науковці подають таке трактування: «ринок цінних паперів складається з двох частин - фондового ринку та сфери обігу цінних паперів у вигляді купівлі-продажу короткотермінових (до одного року) документів. Таким чином, ринок цінних паперів за економічним змістом є більш широким поняттям, ніж фондовий ринок, хоча значення останнього є достатньо великим (саме на ньому знаходяться в обігу акції і облігації)» [64, с. 123]. Але ми не погоджуємось із цим твердженням, оскільки у ньому не враховано причинно-наслідкові зв'язки. Науковці стверджують, що фондовий ринок є більш широким поняттям, однак тоді не зрозуміло, чому вони виділяють окремо фондовий ринок та сферу обігу цінних паперів як ринок цінних паперів. Не будемо забувати також про те, що фондовий ринок завжди асоціюється та невід'ємно пов'язаний із інвестиціями та інвестиційною діяльністю.

Загалом у західній економічній літературі поняття «ринок цінних паперів» (англ. Securities Market) використовується не так часто, як у вітчизняній. Натомість зустрічаються терміни «ринок акцій» (англ. Equity Market), ринок облігацій (англ. Debt Market, Bond Market) і ринок похідних фінансових інструментів (англ. Derivatives Market). Залежно від ступеня розвитку ринки поділяють на розвинені (англ. Developed Markets), ті, що розвиваються (англ. Emerging Markets), та «граничні» ринки (від англ. Frontier Markets).

Тевелєв Д. М. пропонують відмінне визначення ринку цінних паперів через соціальні та економічні аспекти, «ринок цінних паперів – це соціально-економічна система, в якій за допомогою заздалегідь встановлених правил та визначених механізмів здійснюється взаємодія між всіма його учасниками в процесі регулювання, контролю та функціонування з метою акумулювання та перерозподілу тимчасово вільних коштів для вирішення як макроекономічних, так і мікроекономічних цілей та завдань» [74, с. 90].

Проаналізувавши наукові праці вітчизняних і зарубіжних науковців-економістів та практиків, Джус С. І. дійшла висновку про доцільність розмежування термінів «ринок цінних паперів» та «фондовий ринок». Ринок цінних паперів є конкретнішим елементом фондового ринку й охоплює всі операції з базовими активами. ФР є ширшим абстрактним поняттям, що включає як ринок цінних паперів, так і операції із фондами (коштами) юридичних та фізичних осіб, пов'язані з інвестиційною діяльністю на регульованих або нерегульованих торговельних майданчиках [34, с. 57].

На підставі проведеного термінологічного аналізу запропоновано два визначення поняття «фондовий ринок»:

1) фондовий ринок – це організована складова фінансового ринку певної країни, що являє собою сукупність емісійних, облікових і торговельних операцій інвестиційного характеру щодо базових фінансових активів та фінансових інструментів, здійснюваних за допомогою організаторів торгів (фондових бірж), професійних учасників ринку та приватних інвесторів;

2) фондовий ринок – це синергія ринку цінних паперів (включаючи будь-які операції з усіма існуючими видами цінних паперів) та сукупності економічних відносин, що відбуваються в процесі залучення, розподілу й перерозподілу фондів коштів юридичних та фізичних осіб і держави на основі інвестиційних операцій з ними [34, с. 57].

Фондовий ринок відображає співвідношення попиту й пропозиції на фінансові активи та збалансовує прямі й опосередковані відносини між учасниками ринку [13, с. 133]. Таке визначення базується на розуміння ринку цінних паперів виключно з позиції ринку на основі базових його характеристик: «попит» і «пропозиція».

Базилевич В. визначає ринок цінних паперів як систему економічних відносин між учасниками ринку, які здійснюють операції щодо розміщення, обігу та купівлі-продажу цінних паперів, завдяки чому суб'єкти досягають взаємовигідних результатів [82, с. 17]. Підхід до визначення ринку цінних паперів як системи економічних відносин пропонують інші вчені: професор Барановський О. І. Сучасний ринок цінних паперів є складною системою економічних відносин, він пов'язаний із випуском і обігом цінних паперів; діяльністю учасників ринку та їх регулюванням; відносинами, що створюють умови для функціонування суспільного капіталу шляхом випуску та обігу цінних паперів; розподілом доходу та ризиків від інвестицій [11, с. 23].

Нормативний підхід до визначення сутності ринку цінних паперів також пропонують і розглядають ринок цінних паперів як складний механізм, за допомогою якого встановлюються відповідні правові та економічні взаємовідносини між підприємцями, корпораціями та іншими структурами [39].

Мацук З.А. у монографії «Фінансові послуги на ринку цінних паперів України: теорія та практика» використовує декілька підходів до визначення ринку цінних паперів:

– за економічною суттю ринок цінних паперів як сегмент фінансового ринку – це сфера торгівлі, що забезпечує опосередкування та організацію руху

заощаджень через угоди з фінансовими активами (цінними паперами та фінансовими активами, відмінними від цінних паперів) [53, с. 106],

– за організаційно-інфраструктурним аспектом ринок цінних паперів слід розглядати як сукупність інституцій та інститутів, які забезпечують функціонування ринку цінних паперів та взаємодію його учасників у процесі торгівлі фінансовими активами (рис. 1.3) [53, с. 108].

Рис. 1.3. Сутність поняття «ринок цінних паперів»: три підходи

Джерело: систематизовано за [53, с. 109]

Отже, ринок цінних паперів – це сфера торгівлі, що забезпечує опосередкування та організацію руху заощаджень через угоди з фінансовими активами (цінними паперами та фінансовими активами, відмінними від цінних паперів), за організаційно-інфраструктурним аспектом ринок цінних паперів слід розглядати як сукупність інституцій та інститутів, які забезпечують функціонування ринку цінних паперів та взаємодію його учасників у процесі торгівлі фінансовими активами.

1.2. Цінні папери в системі формування капіталу підприємств

Цінні папери перебувають в основі функціонування ринку цінних паперів формують його структуру та можливі операції. Чим більшою є кількість видів цінних паперів, тим активнішою має бути торгівля на ринку цінних паперів. І навпаки, якщо за чинним законодавством обмежено кількість видів цінних паперів, то ринок цінних паперів буде не активним, оскільки недостатньо цінних паперів для торгівлі.

Згідно з Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV, цінні папери – грошові документи, що засвідчують право володіння або відносини позики, визначають взаємовідносини між особою, яка їх випустила, та їх власником і передбачають, як правило, виплату доходу у вигляді дивідендів або процентів, а також можливість передачі грошових та інших прав, що випливають з цих документів, іншим особам [6]. Таке саме визначення наведено у Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України від 21.11.1997 р. № 388 та Положенні про порядок розрахунку резерву на відшкодування можливих збитків банків від операцій з цінними паперами від 30.12.1999 р. № 629.

Цінним папером за положенням Цивільного кодексу України, є документ установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, яка має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам [1].

Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», цінним папером є документ установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, яка має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також

можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам [2].

Основні підходи до визначення сутності цінних паперів:

- цінний папір як особлива форма існування капіталу,
- цінний папір як специфічний інвестиційний товар,
- цінний папір як фінансовий інструмент, що наділений певною грошовою характеристикою,
- цінний папір як сукупність прав на ресурси [78, с. 188].

Перший підхід до визначення – цінний папір як особлива форма існування капіталу. Окремі вчені переконані, що цінні папери є самостійним видом капіталу, оскільки, обертаючись на ринку, вони можуть приносити дохід її власнику. Такій підхід розвиває Шелудько В. М. [85], яка переконана, що цінний папір є специфічною фіктивною формою існування капіталу, що відрізняється від його товарної, виробничої та грошової форм. Зазначена форма характеризується тим, що може вноситися до статутного капіталу акціонерного товариства, надаватися в заставу, обертатися на ринку як товар та приносити дохід, а в окремих випадках навіть й замінювати гроші. Натомість деякі інші вчені вважають, що цінні папери є різновидом грошового капіталу.

Дещо по-іншому вважають інші вчені. За ними цінні папери є особливою формою існування капіталу, за якої її власник наділений правами на капітал, а не самим капіталом. Так, Мозковий О. М. [55] впевнений, що цінний папір є лише представником реально функціонуючого капіталу в економіці. На переконання вченого, цінний папір - це особлива форма існування капіталу поряд з його реалізацією в грошовій, виробничій та товарній формах. За такої особливої форми у власника капіталу капітал безпосередньо відсутній, але є майнові права на нього, які й фіксуються у формі цінного паперу.

Варто зазначити, що в економічній літературі зустрічається ще й змішаний підхід, коли сутність цінного паперу розкривається в тому, що він, з одного боку, є представником капіталу, а з іншого - капіталом самим по собі. Погоджується з таким підходом вчених, адже «всі цінні папери в кінцевому

підсумку є уособленням певних видів функціонуючого капіталу (товарного, грошового або виробничого) залежно від напрямків використання капіталу, отриманого замість цінного паперу, а також з тим, що цінний папір є фіктивним капіталом» [78, с. 186].

Другий підхід до визначення – цінний папір як специфічний інвестиційний товар. Друга група вчених трактує поняття цінного паперу як специфічного товару з певними характеристиками. Оскільки в широкому розумінні під товарами уявляють все, що може бути предметом торгових угод, тобто має мінову вартість, то з точки зору такого підходу, цінні папери підпадають під визначення товару. Але варто відмітити, що такий товар є специфічним, оскільки цінний папір не є ні фізичним товаром, а ні послугою. Цінний папір як товар відрізняється своїм розмаїттям форм, видів та типологією, залежністю від конкретних умов та цільовою спрямованістю обігу. Зазначимо, що цінний папір як товар характеризується яскравим проявом двох властивостей: по-перше, суспільною корисністю або споживчою вартістю; по-друге, міною вартістю, тобто здатністю обмінюватися відповідно до певних кількісних пропорцій на інші цінні папери, товари, гроші [85]. Важко не погодитись з тим, що цінні папери є специфічним товаром, адже їх можна передавати, купувати, продавати, обмінювати, дарувати тощо, тобто проваджувати дії та операції, які є характерними для товарних відносин. При цьому особливість цінних паперів як товару полягає в тому, що вони наділені більш високим ступенем універсальності відносно до інших товарів.

Отже, обов'язковою характеристикою цінних паперів товару є здатність задоволення будь-яких потреб інвестора. Мова йде про їх спроможність реалізувати цілі інвестора: збереженість коштів та захист від знецінення (інфляції) чи фізичного знищення (витрата, грабіж), отримання доходу від розміщення коштів у цінні папери, приріст коштів, участь в управлінні підприємством на лобювання власних бізнес-інтересів та ін. Реалізація наведених цілей і характеризує задоволення специфічних потреб покупця цінних паперів. Тож цінні папери можна визнати специфічним інвестиційним товаром.

Третій підхід до визначення – цінний папір як фінансовий інструмент, що наділений певною грошовою характеристикою. Третя група вчених розтлумачує сутність поняття цінного паперу як фінансового інструменту з певною грошовою характеристикою. Так, В. М. Шелудько [85] визначає цінні папери через фінансові інструменти, за допомогою яких вирішуються інвестиційні, платіжні, розрахункові, організаційні та інші питання. Дослідниця звертає увагу на практичне застосування цінних паперів, а саме: яким чином фінансовий інструмент, тобто цінні папери, використовуються для залучення інвестицій та вкладень фінансових ресурсів, покриття бюджетного дефіциту, здійснення платежів та застави, кредиту та його забезпечення, активізації товарного обороту, формування та зміни статутного капіталу, трансформації власності, реструктуризації та інших фінансово-господарських операцій.

Звернемося до Міжнародних стандартів фінансової звітності (IAS 32). В них чітко зазначається, що фінансові інструменти - будь-який договір, в результаті реалізації якого одночасно виникає фінансовий актив у однієї організації та фінансове зобов'язання або дольовий інструмент - в іншій.

Для інвесторів цінні папери - це короткострокові або довгострокові фінансові вкладення, які здійснюються в замін отримання грошових, товарних, боргових, майнових або інших прав до настання терміну погашення або перепродажу на вторинному ринку. Для емітента цінні папери є короткостроковим або довгостроковим фінансовим зобов'язанням.

Четвертий підхід до визначення – цінний папір як сукупність прав на ресурси. Вчені-дослідники також приділяють окрему увагу визначенню властивостей цінних паперів, оскільки саме завдяки ним проявляється сутність цінних паперів. Більшість вчених відзначають такі властивості цінних паперів: оборотність, ринковість, участь у цивільному обігу, документальність, стандартність, урегульованість та визнання державою, ліквідність, ризикованість, доходність.

Слід зазначити, що окремі автори також виділяють додаткові, до вище зазначених, якості цінних паперів. Наприклад, зараховують до властивостей

цінних паперів на надійність, під якою розуміють спроможність виконувати закріплені за конкретним цінним папером функції впродовж тривалого періоду часу[62]. Визнання надійності та безпечності властивостями цінних паперів, що виражають сутність останніх, суперечитиме існуванню іншої властивості цінних паперів - їх ризикованості.

Отже, в сучасній економічній літературі представлені різноманітні наукові підходи до трактування сутності поняття цінного паперу, кожен з яких має свої переваги та недоліки (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Систематизація наукових підходів до визначення поняття цінного паперу

Визначення сутності цінних паперів	Переваги підходу	Недоліки підходу
Цінний папір як особлива форма існування капіталу		
Цінний папір - це особлива форма функціонування капіталу поряд з його існуванням у грошовій, виробничій та товарній формах. За такої форми у власника капіталу безпосередньо капітал відсутній, але є майнові права на нього, які й зафіксовані в формі цінного паперу.	Трактування цінного паперу як специфічної форми прояву капіталовласності, що підлягає переуступці.	Звуження поняття цінних паперів до їх інвестиційного виду.
Цінний папір як специфічний інвестиційний товар		
Цінний папір - це специфічний товар, який обертається на ринку, характеризується специфічною корисністю та спеціальними способами її грошової оцінки.	Висвітлення характеристики цінного паперу як специфічного товару.	Відсутність уваги на цільових уста-новках інвестора в разі придбання цінних паперів.
Цінний папір як фінансовий інструмент, що наділений певною грошовою характеристикою		
Цінний папір - є документом, що засвідчує право його власника вимагати виконання певних зобов'язань з боку економічного суб'єкта, котрий випустив такий папір.	Розкриття практичних аспектів застосування цінних паперів.	Ототожнення поняття «цінний папір» з іншими фінансовими інструментами.
Цінний папір як сукупність прав на ресурси		
Цінний папір - це сукупність прав, здатних відділятися від об'єкта цих прав та самостійно обертатися.	Врахування положення чинного законодавства.	Залишення поза увагою фінансово-економічного змісту цінних паперів.

Джерело: [78, с. 188]

Ткаченко Н. В., Луцкевич О. В. вважають, що змістовність та наповненість поняття «цінні папери» постійно розвивається та удосконалюється, а також змінює сутність відповідно до розвитку цифрових технологій. Поняття цінного паперу на сучасному етапі розвитку ринку цінних паперів об'єднує в собі як документарні, так і бездокументарні (цифрові) цінні папери. Крім того, поняття цінного паперу обов'язково повинно розкривати, по-перше, суб'єктів операцій з цінними паперами (емітентів та інвесторів); по-друге, характер відносин, що виникають між суб'єктами операцій з цінними паперами (відносини власності або відносини позики); по-третє, призначення цінних паперів.

Особовості ринку цінних паперів визначаються типом цінних паперів. Цінні папери за порядком їх розміщення або видачі поділяються на емісійні або неемісійні. Емісійні цінні папери - це цінні папери, що посвідчують однакові права їх власників у межах одного випуску цінних паперів стосовно особи, яка бере на себе відповідні зобов'язання (емітента).

До емісійних цінних паперів належать:

- 1) акції;
- 2) акції корпоративних інвестиційних фондів;
- 3) корпоративні облігації;
- 4) облігації місцевих позик;
- 5) державні облігації України;
- 6) облігації міжнародних фінансових організацій;
- 7) депозитні сертифікати банків;
- 8) іпотечні облігації;
- 9) сертифікати фондів операцій з нерухомістю (далі - сертифікати ФОН);
- 10) інвестиційні сертифікати;
- 11) казначейські зобов'язання України;
- 12) державні деривативи;
- 13) опціонні сертифікати;
- 14) фондові варанти;
- 15) кредитні ноти;

16) депозитарні розписки.

Цінні папери за формою випуску (видачі) можуть бути на пред'явника, іменні або ордерні; паперові та електронні.

На ринку цінних паперів можуть бути такі групи цінних паперів (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Групи цінних паперів на ринку цінних паперів України

Група 1	Характеристика 2	Перелік цінних паперів 3
Пайові цінні папери	цінні папери, що посвідчують участь власника таких цінних паперів (інвестора) у статутному капіталі та/або активах емітента (у тому числі активах, що знаходяться в управлінні емітента) та надають їх власнику (інвестору) право на отримання частини прибутку (доходу), зокрема у вигляді дивідендів, та інші права, встановлені законодавством, а також проспектом або рішенням про емісію, а для цінних паперів інститутів спільного інвестування - проспектом (рішенням про емісію) ІСІ	а) акції; б) інвестиційні сертифікати; в) сертифікати ФОН; г) акції корпоративних інвестиційних фондів
Боргові цінні папери	цінні папери, що посвідчують відносини позики і передбачають обов'язок емітента або особи, яка видала неемісійний цінний папір, сплатити у визначений строк кошти, передати товари або надати послуги, а також інші права власника та обов'язки емітента і осіб, які надають забезпечення за облігаціями	а) корпоративні облігації; б) державні облігації України; в) облігації місцевих позик; г) казначейські зобов'язання України; г) ощадні сертифікати банків; д) депозитні сертифікати банків; е) векселі; є) облігації міжнародних фінансових організацій
Іпотечні цінні папери	цінні папери, випуск яких забезпечено іпотечним покриттям та які посвідчують право власників на отримання від емітента належних їм коштів	а) іпотечні облігації; б) заставні
Деривативні цінні папери	цінні папери, що посвідчують право власника у визначених проспектом (рішенням про емісію цінних паперів) випадках та порядку вимагати від емітента придбання або продажу базового активу та/або реалізації встановлених проспектом (рішенням про емісію цінних паперів) прав щодо базового активу, та/або здійснення платежу (платежів) залежно від значення базового показника	а) опціонні сертифікати; б) фондові варанти; в) кредитні ноти; г) депозитарні розписки; г) державні деривативи
Товаро-розпорядчі цінні папери	цінні папери, що надають їх держателю право розпоряджатися майном, зазначеним у цих документах	

Джерело: систематизовано за Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»

Цінні папери в системі формування капіталу акціонерних товариств займають провідну позицію. Пайові цінні папери створюють можливість формувати власний капітал та основним цінним папером для формування власного капіталу є акції, проте за допомогою ринку цінних паперів власний капітал формують публічні (відкриті) акціонерні товариства. Боргові цінні папери створюють можливість формувати позиковий капітал та основним цінним папером для формування позиковий капіталу є корпоративні облігації. На рис. 1.4 наведено основні фінансові потоки: потік 1 – це емісія пайових цінних паперів (акцій) на розміщення їх на ринку цінних паперів, потік 2 – одержання акціонерним товариством коштів від ринку цінних паперів за результатами продажу акцій. Таким чином, ринок цінних паперів приймає безпосередню участь у формуванні власного капіталу акціонерних товариств. Такий порядок працює як при першому розміщенні акцій, тобто під час заснування акціонерного товариства, так і при додатковій емісії.

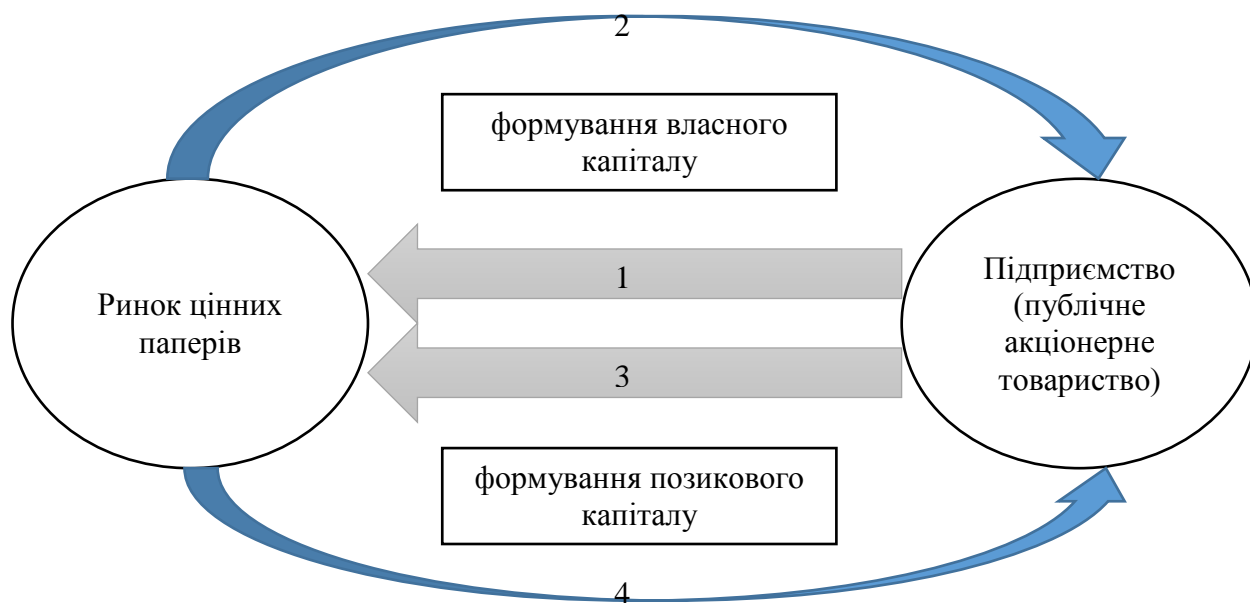

Рис. 1.4. Цінні папери в системі формування капіталу акціонерних товариств

Джерело: систематизовано за Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»

Потік 3 – це емісія боргових цінних паперів (облігацій) на розміщення їх на ринку цінних паперів, потік 2 – одержання акціонерним товариством коштів від ринку цінних паперів за результатами продажу облігацій.

Отже, цінні папери перебувають в системі взаємовідносин суб'єктів ринку цінних паперів, а окремі цінні папери дозволяють формувати капітал акціонерним товариствам. Цінним папером є документ установленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного і особи, яка має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам. Для акціонерних товариств під час формування власного капіталу важливим є операції на первинному ринку цінних паперів, коли відбувається реалізація акцій.

1.3. Функції та завдання ринку цінних паперів

Функції та завдання ринку цінних паперів є дискусійним елементом теорії ринку цінних паперів. Крім того, більшість вчених погоджуються, що сутність ринку цінних паперів проявляється в його функціях. «Головною функцією, за якою повинен працювати ринок цінних паперів, є забезпечення грошовим капіталом потреб економіки держави шляхом створення механізму акумулювання, розподілу та перерозподілу фондів коштів від особи, яка володіє вільними інвестиційними ресурсами, до особи, якій необхідні такі ресурси для розвитку» [40, с. 45].

Виокремлюють два види функцій ринку цінних паперів, кожна з яких передбачає певний спектр фінансових послуг:

– фінансове посередництво в торгівлі фінансовими активами (брокерські послуги, дилерські послуги, андерайтинг, управління цінними паперами, управління активами, управління іпотечним покриттям, послуги депозитарної

установи, зберігання активів інститутів спільного інвестування, зберігання активів пенсійних фондів, організація торгівлі на фондовому ринку, кліринг);

– сервісне обслуговування торгівлі фінансовими активами (регулювання, контроль, інформаційно-аналітичні послуги, послуги з кадрового забезпечення ринку цінних паперів) [42, с. 172].

Кожний новий підхід передбачає розширення переліку функцій ринку цінних паперів. Бондарук Т. Г., Богріновцева Л. М. виокремлюють п'ять функцій ринку цінних паперів:

– залучення інвесторів – надає можливість урядам (*Авт.* – та іншим емітентам: фізичні та юридичні особи, органи місцевого самоврядування, іноземні інвестори) залучати кошти від різних інвесторів, включаючи інституціональних інвесторів, приватних осіб, пенсійні фонди, страхові компанії та інші фінансові установи;

– довгострокове фінансування – випуск таких облігацій, дозволяє уряду урядам (*Авт.* – та іншим емітентам: юридичні особи, органи місцевого самоврядування) залучати кошти на тривалий період. Це дає можливість спрямовувати фінансові ресурси на довгострокові проекти та програми;

– регулювання ліквідності – надає можливість урядам легше регулювати свою ліквідність, продавши або викупивши цінні папери на ринку в залежності від потреб бюджету;

– визначення процентних ставок – за наявності великого попиту на державні облігації ціни підвищуються, що може знизити вартість запозичень для держави;

– стабілізація економіки – успішно функціонуючий ринок цінних паперів може сприяти стабілізації економіки та підтримувати фінансову систему країни. Диверсифікація джерел фінансування допомагає уникнути однобічної залежності та ризиків [17, с. 167].

Таким чином, ринок цінних паперів реалізує свої функції для різних суб'єктів ринку цінних паперів і не обмежується урядом України. Вчені також обмежують функції ринку цінних паперів на ринку державних цінних паперів [17]. У нашому дослідженні, навпаки, основна увага приділяється не операціям з

урядовими цінними паперами, а операціями з цінними паперами акціонерних товариств.

Немченко В. В., Колеснікова К. С., Бондар В. А. виділяють «шість функцій ринку цінних паперів:

1) перерозподільну функцію (сутність якої полягає у перерозподіленні грошей між різними сферами і галузями);

2) функцію хеджування (страхування фінансових ризиків);

3) цінову функцію (у тому числі складання ринкових цін);

4) комерційну функцію (одержання доходу від операцій на ринку);

5) інформаційну функцію (відомості про об'єкти торгівлі, які можуть істотно вплинути на попит і пропозицію на ринку);

б) регулюючу функцію (тобто «правила гри» ринку, вирішення спорів та ін., органи управління та контролю)» [57, с. 214].

Вчені також виокремлює такі функції ринок цінних паперів: мобілізаційна, розподільча (перерозподільна), регулююча, ціноутворююча, інформаційна, стабілізаційна, стимулююча [68, с. 58]. Характеристика функцій ринку цінних паперів наведена у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Функції ринку цінних паперів

Функція	Характеристика	Особливості прояву під час економічної стабілізації
1	2	3
Мобілізаційна	Залучення тимчасово вільних фінансових ресурсів інвесторів та забезпечення процесу ефективного нагромадження та використання капіталу	Велика кількість учасників і видів цінних паперів дозволяє робити різноманітні операції одночасно.
Розподільча (перерозподільча)	Забезпечення переливу капіталу між галузями та секторами, розподіл і перерозподіл капіталу суб'єктів господарювання	Задоволення потреб суб'єктів фінансових відносин, забезпечення збалансованого потоку капіталу між галузями, секторами, та сферами діяльності
Регулююча	Створення ефективної системи захисту прав та інтересів інвесторів	Множинність форм і видів правовідносин, учасників правочинів, видів цінних паперів дозволяє вирішити будь-які проблеми економічного розвитку

1	2	3
Ціноутворююча	Формування коректної ринкової вартості цінних паперів та фінансових інструментів	Забезпечення швидкого обороту капіталу за ціною, прийнятною для емітентів, інвесторів та посередників
Інформаційна	Забезпечення оперативної інформації про рух індивідуальних капіталів утворення інформаційних індикаторів для інвесторів, індикації загального стану економіки для всіх суб'єктів господарювання	Інформаційні технології біржових операцій, які постійно оновлюються. Миттєва відповідь на новини може як стабілізувати, так і дестабілізувати економічний розвиток
Стабілізаційна	Вилучення «зайвих» коштів із обороту через цінні папери та зниження рівня інфляції	Фінансові ризики можуть призвести до катастрофічних наслідків і, навпаки, вміле державне регулювання може привести до позитивних змін

Джерело: [68, с. 58]

Першою функцією ринку цінних паперів є мобілізаційна функція, яка реалізується залученням тимчасово вільних фінансових ресурсів. Для оцінки виконання мобілізаційної функції ринку цінних паперів необхідно визначати аналітичні показники (табл. 1.4):

1) розмір ринків (фінансова глибина, глибина проникнення), що визначається як у грошовому еквіваленті, так і відносно валового внутрішнього продукту;

2) доступність інвестиційних послуг;

3) ефективність ринків щодо виробництва інвестиційних послуг (ефективність);

4) стійкість ринків (стійкість). Ці показники не повинні мати директивного характеру, а носити більше індикативний характер і забезпечувати поступовий рух до заданого вектору [15, с. 119].

З матриці характеристик ринків цінних паперів, видно що велика частина показників характеризує саме можливість формування власного капіталу акціонерних товариств: капіталізація ринку акцій у грошовому еквіваленті та відсотках ВВП, загальна вартість проданих акцій, коефіцієнт обороту торгівлі

акціями, річні зміни глобального індексу акцій, волатильність (стандартне відхилення / середнє) індексу цін акцій та ін.

Таблиця 1.4

Матриця характеристик ринків цінних паперів

	Ринки цінних паперів
Глибина	Капіталізація національних емітентів, % до ВВП Капіталізація ринку акцій, млн. дол. Загальна вартість проданих акцій, % до ВВП Корпоративні боргові цінні папери, % до ВВП Державні боргові цінні папери, % до ВВП Іноземні боргові цінні папери, % до ВВП Акції, якими торгують, % до ВВП
Доступність	Кількість національних компаній, які мають біржове котирування, на млн. жителів Ринкова капіталізація за межами топ-10 найбільших компаній, % Вартість, що обертається за межами топ-10 акціонерних компаній, % Дохідність державних облігацій (3 місяці і 10 років) Відношення внутрішніх до усіх боргових зобов'язань Відношення корпоративних до всіх внутрішніх боргових зобов'язань Нові випуски корпоративних облігацій, % до ВВП
Ефективність	Коефіцієнт обороту торгівлі акціями, % Синхронність цін (спільний рух) Вплив цін Ліквідність / транзакційні витрати Спред купівлі-продажу державних облігацій Оборот облігацій (корпоративних, публічних) на фондовій біржі Розрахунок ефективності
Стійкість	Річні зміни глобального індексу акцій S&P, % Волатильність (стандартне відхилення / середнє) індексу цін акцій, національний індекс облігацій Асиметрія індексу (ціна акції, національної облігації) Відношення ціна/прибуток (P/E) Дюрація Відношення короткострокових до всіх облігацій (корпоративних, міжнародних) Кореляція з найкращими облігаціями (Німеччина, США)

Джерело: [15, с. 120]

Функції ринку цінних паперів суттєво відрізняються за секторами ринку цінних паперів. Найбільш значимим вважається розподіл з позиції стадії кругообігу цінних паперів на первинний та вторинний ринки. Існування цих двох ринків неможливо уявити відірвано один від одного, тому що об'єкт, з приводу якого виникають економічні відносини, в них обох спільний – цінні папери.

Проте, зародження первинного ринку цінних паперів стало об'єктивною передумовою виникнення та подальшого розвитку вторинного ринку, адже

логічним продовженням процесів емісії та розміщення цінних паперів на первинному ринку часто стає їх подальший перепродаж. Таким чином, цінні папери стають інструментами вторинного ринку. На первинному ринку акціонерні товариства мають можливість розміщувати акції першої емісії, тобто перше формування статутного капіталу, на вторинному ринку акціонерні товариства мають можливість розміщувати акції другої та наступних емісії, тобто збільшувати вже сформований статутний капітал. У випадку реалізації акцій за вищою ціною від номінальної, крім статутного капіталу акціонерне товариство може формувати додатковий капітал, який називається «емісійний дохід».

З метою виокремлення базових характеристик функціонування первинного ринку доцільно провести його порівняльний аналіз з вторинним ринком.

Основна функція первинного ринку цінних паперів – організація емісії та розміщення цінних паперів. На первинному ринку цінних паперів відбувається формування статутного капіталу як основної складової власного капіталу публічних акціонерних товариств та розпочинається формування оборотних і необоротних активів.

Основна функція вторинного ринку цінних паперів – перерозподіл цінних паперів, забезпечення ліквідності ринку цінних паперів. На вторинному ринку цінних паперів продовжується формування статутного капіталу публічних акціонерних товариств через додаткові емісії, які дозволені чинним законодавством за згодою акціонерів.

«Головне призначення первинного ринку полягає в забезпеченні повного розкриття інформації для інвесторів, що дає змогу зробити обґрунтований вибір цінного папера для вкладання капіталу. Цьому завданню підпорядковані всі операції, що проводяться на первинному ринку, а саме: підготовка й опублікування проспекту емісії та підсумків підписки, контроль із боку державних органів повноти й достовірності наданих відомостей тощо. Головне призначення вторинного ринку полягає в забезпеченні ліквідності, тобто здатності поглинати чималі обсяги цінних паперів у стислий термін за незначних коливань курсів і низьких витрат на реалізацію» [11, с. 20].

Окрім об'єкта економічних відносин, спільним для первинного та вторинного ринків є також суб'єктний склад. Адже в межах даних ринків функціонують різноманітні фінансові та виробничі інституції, посередники, які одночасно можуть бути учасниками і первинного і вторинного ринків цінних паперів, виражаючи лише різні сторони своєї функціональної природи. Для прикладу, на первинному та вторинному ринках цінних паперів суб'єктами відносин за формою організації своєї діяльності можуть виступати різні підприємства. За функціональною природою ці підприємства на первинному сегменті можуть вперше випускати та розміщувати власні цінні папери (бути емітентами), а на вторинному — виконувати роль покупця (інвестора) чи продавця тих цінних паперів, що перебувають вже в обігу.

В узагальненому розумінні первинний ринок цінних паперів – це сукупність економічних відносин, які виникають в процесі емісії та розміщення цінних паперів серед їх перших власників. Розміщення цінних паперів може бути не лише первинне, але й повторне (додаткове).

За функціональною природою суб'єктів первинного ринку цінних паперів можна поділити на емітентів (для даного дослідження основним емітентом є публічні акціонерні товариства, щодо приватних акціонерних товариств – їх роль емітентів обмежено чинним законодавством), посередників, інвесторів (акціонерів) та органи регулювання та контролю. Детальніше зупинимося на характеристиці кожного з суб'єктів та особливостях їх діяльності.

Провідне місце у формуванні попиту та пропозиції на цінні папери на первинному ринку по праву належить емітентам та інвесторам. Детальніше зупиняючись на характеристиці діяльності емітентів. Зауважимо, що в поточній редакції Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» визначається, що емітенти розміщують емісійні цінні папери. До властивостей емісійних цінних паперів належать: розміщення випусками; володіння однорідними ознаками та реквізитами в межах одного випуску; в межах конкретного випуску забезпечують власникам однаковий обсяг прав незалежно від часу придбання цінних паперів. Перелік цінних паперів, що можуть

випускатися, досить великий. Проте обсяг охоплення цих цінних паперів відрізняється у різних емітентів.

Окремі емітенти володіють законодавчим правом випускати практично весь перелік емісійних цінних паперів, а інші ж випускають лише один їх різновид. Наведемо короткий перелік основних емітентів та цінних паперів, що вони випускають: державні органи центральної влади (державні облігації, казначейські зобов'язання), місцеві органи влади (облігації місцевих позик), підприємства (акції, облігації), фінансові установи (іпотечні сертифікати/облігації, акції, інвестиційні сертифікати, сертифікати ФОН тощо), фонд гарантування вкладів фізичних осіб (облігації ФГВО).

На первинному ринку випускаються та розміщуються в основному акції та облігації. Випуск та розміщення акцій дозволяє підприємствам залучити кошти на постійній основі та може слугувати вирішенню таких завдань: формування статутного капіталу під час створення підприємства; зміна величини статутного капіталу; реорганізація підприємства; регулювання пропорцій між власним та залученим капіталом тощо.

Фінансові ресурси, що отримані від розміщення акцій, можуть спрямовуватися емітентом на найрізноманітніші потреби. Наприклад до таких потреб належать наступні: розширення та модернізацію виробництва, освоєння нових технологій, поповнення оборотного капіталу тощо.

В сучасній ринковій економіці основними причинами емісії акцій стають реструктуризація компаній, яка відбувається в основному в формі злиття або поглинання, і регулювання пропорцій між власним і позиковим капіталом фірми.

Щодо емісії облігацій, то вона є привабливою з метою уникнення «розмивання» власності, адже власники облігацій, на відмінно від власників акцій, по суті являються лише кредиторами підприємства.

Крім того, у розвинутих країнах обсяги емісії облігацій більше масштабів емісії акцій. Це визначається двома основними причинами: по-перше, здебільшого акціонери не бажають змінювати структуру акціонерного капіталу, а розміщення облігацій обходиться дешевше і дозволяє здійснити більш швидке

розміщення серед інвесторів без збільшення кількості акціонерів; по-друге, емітентами акцій виступають тільки корпорації, а емітентами облігацій також держава, муніципалітети, різні некорпоративні установи.

У ролі емітента державних облігацій та казначейських зобов'язань учасником первинного ринку цінних паперів виступає держава. Держава здебільшого переслідує цілі покриття бюджетного дефіциту та фінансування різного роду державних програм. В той же час для підприємства-емітента первинний ринок цінних паперів відкриває можливості у сфері розширеного фінансування господарської діяльності та може стати альтернативним варіантом банківському кредитуванню.

На первинному ринку цінних паперів в тісну взаємодію з емітентами вступають інвестори, які шукають сферу для ефективного вкладення вільних фінансових ресурсів і формують попит на цінні папери.

«Інвестори в цінні папери – фізичні та юридичні особи, резиденти і нерезиденти, які набули права власності на цінні папери з метою отримання доходу від вкладених коштів та/або набуття відповідних прав, що надаються власнику цінних паперів відповідно до законодавства» [4].

Інвестори можуть бути індивідуальними та інституційними. На ринку цінних паперів в якості індивідуальних інвесторів виступають фізичні особи, які вкладають свої кошти в цінні папери. Вони можуть інвестувати свої кошти самостійно, а можуть це робити через інституційних інвесторів, які виступають в ролі фінансових посередників. В національній практиці найчастіше у ролі інституційних інвесторів виступають інститути спільного інвестування, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії та інші фінансові установи, які здійснюють операції з фінансовими активами в інтересах третіх осіб.

Первинний ринок цінних паперів для формування власного капіталу акціонерних товариств тісно взаємопов'язаний із вторинним ринком для формування власного капіталу акціонерних товариств, оскільки об'єктом купівлі-продажу в обох випадках виступають акції публічного акціонерного товариства. Порівняльний аналіз базових характеристик функціонування первинного та

вторинного ринків цінних паперів дозволив виокремити спільні та відмінні риси, а також чітко підкреслити значимість первинного ринку в якості ринку через який можливе залучення фінансових ресурсів для розвитку різних інституцій та економіки в цілому.

Висновки до розділу 1

1. Досліджено економічну природу ринку цінних паперів як сфери торгівлі, що забезпечує опосередкування та організацію руху заощаджень через угоди з фінансовими активами (цінними паперами та фінансовими активами, відмінними від цінних паперів). За організаційно-інфраструктурним аспектом ринок цінних паперів слід розглядати як сукупність інституцій та інститутів, які забезпечують функціонування ринку цінних паперів та взаємодію його учасників у процесі торгівлі фінансовими активами.

2. Уточнено місце і роль цінних паперів як документів установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного і особи, яка має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам. До цінних паперів, які дозволені до емісії та обігу на ринку цінних паперів належать: акції; корпоративні облігації; облігації місцевих позик; державні облігації України; облігації міжнародних фінансових організацій; депозитні сертифікати банків; іпотечні облігації; векселі, інвестиційні сертифікати; державні деривативи; опціонні сертифікати; фондові варанти; кредитні ноти; депозитарні розписки.

3. Систематизовано функції та завдання ринку цінних паперів, в тому числі пов'язані з формуванням власного капіталу акціонерними товариствами: мобілізаційна (залучення тимчасово вільних фінансових ресурсів інвесторів та забезпечення процесу ефективного нагромадження та використання капіталу, в

тому числі залучення до власного капіталу акціонерних товариств), розподільча та перерозподільча (забезпечення переливу капіталу між галузями та секторами, розподіл і перерозподіл капіталу суб'єктів господарювання), регулююча (створення ефективної системи захисту прав та інтересів інвесторів), ціноутворююча (формування коректної ринкової вартості цінних паперів та фінансових інструментів), інформаційна (забезпечення оперативної інформації про рух індивідуальних капіталів утворення інформаційних індикаторів для інвесторів, індикації загального стану економіки для всіх суб'єктів господарювання), стабілізаційна (вилучення «зайвої грошової маси із обороту через цінні папери та зниження рівня інфляції).

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПРАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1. Загальна характеристика ПрАТ «Оболонь»

ПрАТ «Оболонь» розпочало діяльність з регіонального пивзаводу (Київський пивзавод №3) у 70-х рр. ХХ ст. До базового пивзаводу було доєднано Київський пивзавод № 1, Київський пивзавод № 2 та Фастівський пивзавод у 1986 р.

Наступні етапи розвитку підприємства були пов'язані зі зміною загального економічного ладу в суспільстві та змінами господарського законодавства. Перша подія – це створення закритого акціонерного товариства у 1993 р. в процесі приватизації державного майна Київського виробничого об'єднання по випуску пива, безалкогольних напоїв та мінеральних вод «Оболонь» шляхом викупу цього майна трудовим колективом Київського орендного підприємства. Друга подія – це зміна форми власності на публічне акціонерне товариство у 2011 р. Третя подія – це зміна форми власності з публічного акціонерного товариства на приватне акціонерне товариство у 2017 р.

ПрАТ «Оболонь» відноситься до сфери матеріального виробництва харчової промисловості, тобто підприємство здійснює діяльність у межах секції Переробна промисловість. ПрАТ «Оболонь» здійснює такі види діяльності: виробництво пива, виробництво фруктових і овочевих соків, виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки, виробництво солоду, пакування, виробництво тари з пластмас, надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна, оптової та роздрібно торгівлю напоями та ін.

Основними характеристиками ПрАТ «Оболонь» є:

- 1) статус великого платника податків,
- 2) статус підприємства, що становить суспільний інтерес за критерієм великого підприємства.

Організаційна структура ПрАТ «Оболонь» є складно., однак не має материнської компанії і є дочірні компанії:

ТОВ «Пивоварня Зіберта» (Україна),
ДП ПРАТ «Оболонь» «Красилівське» (Україна),
ТОВ «ФК Оболонь» (Україна),
ПАТ «Севастопольський завод напоїв» (Україна),
ПРАТ «Охтирський пивоварний завод» (Україна),
ПРАТ «Бершадський комбінат» (Україна),
ПРАТ «Дятьківці» (Україна),
ТОВ «Оболонь-Аурелія» (Республіка Молдова).

Організаційна структура управління ПрАТ «Оболонь» підпорядковується чинним нормам корпоративного законодавства

Вищим органом ПрАТ «Оболонь» є загальні збори акціонерів. Компетенція загальних зборів акціонерів визначена законодавством України та статутом ПрАТ «Оболонь». Наглядова рада ПрАТ «Оболонь» є органом, що здійснює захист прав акціонерів, і в межах компетенції, визначеної законодавством та статутом, контролює та регулює діяльність виконавчого органу Ревізійна комісія здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю та проводить перевірку результатів діяльності ПрАТ «Оболонь» за підсумками фінансового року.

Виконавчим органом є дирекція ПрАТ «Оболонь» є генеральний директор, якому підпорядковуються директори дочірніх компаній та директори з базової структури: директор з продажу, фінансовий директор, директор з корпоративних питань та розвитку, директор з зовнішньоекономічних питань, директор з операційної діяльності, директор з матеріально-технічного постачання, директор з інформаційних технологій. Генеральний директор ПрАТ «Оболонь» підзвітний загальним зборам акціонерів і наглядовій раді, організовує виконання їх рішень.

ПрАТ «Оболонь» в своїй діяльності керується власними Принципами (кодексом) корпоративного управління. Ці Принципи розроблені відповідно до

чинного законодавства України та визначають сутність і важливість корпоративного управління та їх вплив на успішну діяльність.

Основними показниками діяльності підприємства є вартість активів, вартість основних засобів та їх стан, дохід від реалізації підприємства, чистий прибуток, власний капітал, позиковий капітал, чисельність працівників та ін. У Звіті про управління менеджери підприємства визначають робочий капітал, ЕВІТ, ЕВІТДА. Аналіз двох наборів показників наведено у табл. 2.1.

Загальна вартість активів збільшилася у аналізовані періоді на 3,4%, що забезпечило збільшення активів у 2020 р. та 2022 р. Загальне збільшення активів визначене збільшенням вартості оборотних активів та їх основних складових: дебіторської заборгованості різних типів і запасів, з 2020 р. – грошей та їх еквівалентів. Детальний склад і динаміка активів наведені у балансі підприємства (додаток А). Вартість необоротних активів зменшувалася і зменшення відбувалося залишкової вартості основних засобів. З табл. 2.1 видно, що залишкова вартість зменшилася на 17% через відсутність активної інвестиційної позиції підприємства і відсутність вкладення коштів у виробничі засоби, обладнання, транспортні засоби. Зменшення залишкової вартості основних засобів прямопропорційне до збільшення ступеня зносу основних засобів і зменшення придатності основних засобів: на початок аналізованого періоду ступінь зносу становив 62% та збільшився до 69% на кінець аналізованого періоду. В обох періодах рівень зносу основних засобів перевищував нормативне значення, тому рекомендованим був процес збільшення первісної вартості основних засобів, а не навпаки.

Чистий дохід від реалізації продукції, ЕВІТ, ЕВІТДА, чистий прибуток або збиток визначені за формою 2 фінансової звітності (додаток Б) та вказують на обсяги і ефективність діяльності підприємства. Чистий дохід від реалізації продукції ПрАТ «Оболонь» формувався відповідно до предмету діяльності підприємства, наведені у статуті. Чистий дохід від реалізації продукції виключно збільшувався та зростання становило 1,6 разів, в тому числі 1,5% у 2020 р., 7,9% у 2021 р. та 44,5% 2022 р.

Таблиця 2.1

Аналіз основних фінансово-економічних показників ПрАТ «Оболонь»

№	Назва показника	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
1	Вартість активів, тис. грн	5 857 096	5 889 058	5 793 443	6 055 196	31962	-95615	261753	198100
2	Вартість основних засобів залишкова, тис. грн	4 611 402	4 352 291	4 067 871	3 814 672	-259111	-284420	-253199	-796730
3	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	5 466 148	5 549 706	5 986 592	8 649 174	83558	436886	2662582	3183026
4	ЕВІТ, тис. грн	435 581	369 774	173 515	2 141 707	-65807	-196259	1968192	1706126
5	ЕВІТДА, тис. грн	858 580	769 338	575 757	2 524 736	-89242	-193581	1948979	1666156
6	Чистий прибуток або збиток, тис. грн	257 633	338 614	-130 821	1 114 681	80981	-469435	1245502	857048
7	Чистий грошовий потік, тис. грн	-755	10 490	14 386	124 996	11245	3896	110610	125751
8	Власний капітал, тис. грн	2 336 100	2 673 996	2 542 672	3 665 011	337896	-131324	1122339	1328911
9	Робочий капітал, тис. грн	-1 489 898	-692 527	-545 641	405 559	797371	146886	951200	1895457
10	Позиковий капітал, тис. грн	3 520 996	3 215 062	3 250 771	2 689 185	-305934	35709	-561586	-831811
11	Чисельність працівників, осіб	3460	3157	3157	2055	-303	0	-1102	-1405

Останній рік можна вважати самим успішним за показниками збільшення номінальних обсягів реалізації, оскільки чистий дохід від реалізації пива збільшився на 47,6%, чистий дохід від реалізації безалкогольних напоїв збільшився на 19,4%, чистий дохід від реалізації слабоалкогольних напоїв збільшився на 18,1%, чистий дохід від реалізації мінеральної води збільшився на 23,0%, чистий дохід від надання послуг з доставки збільшився на 60,2%. Проміжні та кінцеві фінансові показники вказують на загальну ефективність діяльності підприємства у 2019 р., 2020 р. та 2022 р. ЕВІТ та ЕВІТДА вказують на позитивні значення у досліджуваному періоді, тому можна зробити висновок про ефективність операційної діяльності та можливість покриття фінансових витрат і сплати податку на прибуток підприємства. За результатами 2021 р. була зафіксовано чистий збиток у розмірі 130 821 тис. грн, що був повністю покритий у 2022 р.

Чистий грошовий потік визначено за формою 3 фінансової звітності (додаток В) як основний показник збалансованості і ефективності грошових потоків. У 2019 р. підприємство мало від'ємний чистий грошовий потік, що призвело до зменшення залишків на рахунках у банках і критично низького рівня ліквідності і платоспроможності. У 2020-2021 рр. відбувалося збалансування вхідних та вихідних грошових потоків і формувався незначний позитивний грошовий потік. У 2022 р. ефективність формування грошових потоків покращилася у напрямі збільшення вхідних грошових потоків від реалізації продукції, повернення податків, зменшення інвестиційних витрат, тому чистий грошовий потік дорівнював 124 996 тис. грн, що призвело до зростання залишків грошових коштів у 5,2 рази.

Фінансове забезпечення діяльності підприємства формувалося за рахунок власного і позикового капіталу за умови збільшення власного капіталу і частки самофінансування та зменшення позикового капіталу через погашення банківських кредитів і оптимізацію кредиторської заборгованості. Іншим важливим показником як критерію управління фінансуванням підприємства є робочий капітал. У 2019-2021 рр. робочий капітал був переважно зовнішнім,

власного оборотного капіталу не вистачало для покриття поточних зобов'язань. Але розмір дефіциту робочого капіталу зменшувався, наприклад, зменшення негативного значення робочого капіталу відбулось здебільшого за рахунок приросту дебіторської заборгованості на 138,9 млн. грн. внаслідок підвищення цін реалізації продукції, а також збільшенню запасів на 25,1 млн. грн. Такі структурні зміни корелюють з сукупним ростом активності основної діяльності та зменшенням дефіциту грошових коштів. У 2022 р. підприємство вже мало власний робочий капітал у сумі 405 559 тис. грн, що позитивно вплинуло на ліквідність, ділову активність та фінансову стійкість підприємства.

До загальних показників діяльності підприємства належать показники чисельності працівників та їх продуктивності праці. З табл. 2.1 видно, що чисельність працівників зменшувалася з 3460 осіб у 2019 р., з 3157 осіб до 2055 осіб у 2022 рр. Продуктивність праці вимірюється відношенням обсягу виробленої продукції до середньооблікової чисельності персоналу. Підприємство покращило показники продуктивності, яка становила 1580 тис. грн на одну особу у 2019 р., 1758 тис. грн на одну особу у 2020 р., 1896 тис. грн на одну особу у 2021 р., 4209 тис. грн на одну особу у 2022 р. Але підприємство не доклало достатньо зусиль для забезпечення кращих умов праці, оскільки фондівдача зменшувалася до 2022 р. та лише збільшилася у 2022 р., проте не за рахунок автоматизації і покращення умов праці, а за рахунок зменшення чисельності працівників. Збільшення продуктивності праці пов'язане зі збільшенням виручки від реалізації за зменшення чисельності персоналу.

Отже, ПрАТ «Оболонь» є підприємством, що виробляє та реалізовує пиво та солод, безалкогольні напої, сидр, слабоалкогольні напої, мінеральну та питну воду, промислові товари, виробництво. ПрАТ «Оболонь» є важливим суб'єктом ринку пива, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв; є підприємством, що становить суспільний інтерес та великим платником податків. До організаційної структури ПрАТ «Оболонь» входять дочірні компанії: ТОВ «Пивоварня Зіберта», ДП ПрАТ «Оболонь» «Красилівське», ТОВ «ФК Оболонь», ПАТ «Севастопольський завод напоїв», ПрАТ «Охтирський пивоварний завод», ПрАТ

«Бершадський комбінат», ПрАТ «Дятьківці», ТОВ «Оболонь-Аурелія» (Республіка Молдова).

2.2. Аналіз фінансового стану підприємства

Аналіз фінансового стану передбачає проведення об'єктивної оцінки величини та структури активів і пасивів підприємства, а також визначення системи показників, зокрема таких, як:

- показники майнового стану;
- показники ліквідності;
- показники фінансової стійкості;
- показники ділової активності;
- показники прибутковості (рентабельності);
- показники ринкової активності (для акціонерних товариств).

Проаналізуємо показники майнового стану ПрАТ «Оболонь», що доповнити проведений вище аналіз. З таблиці 2.2 видно, що протягом 2019-2022 рр. в цілому стан основних засобів та ефективність їх використання погіршилися. Про це свідчить зменшення придатності основних засобів на 0,07 або 7 в.п., оновлення основних засобів, зменшення фондорентабельності, зменшення індексу постійного активу та зменшення реальної вартості майна, реальної вартості основних засобів. Крім визначення негативної динаміки вище наведених показників можна визначити також незадовільний їх стан: рівень придатності основних засобів є низьким та вказує на моральний і фізичний незадовільний стан основних засобів, що не відповідають сучасним вимогам інноваційного та екологічного харчового виробництва. Недостатнім є рівень оновлення основних засобів, що не перевищує одного відсотка вартості основних засобів. За звітом про рух грошових коштів (додаток В) визначено фактичні витрачання на придбання і оновлення основних засобів у розмірі майже 40 млн грн (20 млн грн у 2019 р., 4,7 млн грн у 2020 р., 7,7 млн грн у 2021 р., 7,0 млн грн у 2022 р.), що не

покривало навіть амортизаційні відрахування і підприємству необхідно переглянути витрати на оновлення основних засобів. Актуальним є оновлення основних засобів у період збільшення виробництва і реалізації продукції, що було у 2022 р.

Таблиця 2.2

Аналіз майнового стану ПрАТ «Оболонь»

№	Назва показника	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
1	Коефіцієнт накопичення зносу	0,62	0,64	0,66	0,69	0,02	0,02	0,02	0,07
2	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,38	0,36	0,34	0,31	-0,02	-0,02	-0,02	-0,07
3	Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,002	0,0004	0,0006	0,0006	-0,001	0,000	0,000	-0,001
4	Фондовіддача	1,16	1,27	1,44	2,19	0,10	0,18	0,75	1,03
5	Фондомісткість	0,86	0,79	0,69	0,46	-0,07	-0,10	-0,24	-0,40
6	Фондоозброєність	1332,78	1378,62	1288,52	1856,29	45,84	-90,09	567,76	523,51
7	Фондорентабельність	3460,00	3157,00	3157,00	2055,00	-303,00	0,00	-1102,00	-1405,00
8	Індекс постійного активу	2,01	1,64	1,63	1,08	-0,37	-0,01	-0,56	-0,93
9	Коефіцієнт реальної вартості майна	0,92	0,91	0,88	0,82	0,00	-0,03	-0,06	-0,10
10	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,79	0,74	0,70	0,63	-0,05	-0,04	-0,07	-0,16
11	Коефіцієнт мобільності	0,25	0,34	0,39	0,53	0,09	0,05	0,14	0,29

Індекс постійного активу вказує на перевищення вартості необоротних активів над власним капіталом. Оптимальним є значення індексу постійного активу менше 1,0 і майновий стан підприємства базувався на необоротних активах, які перевищували власний капітал у 2 рази на початку досліджуваного періоду, у 1,6 разів у 2020-2021 рр. На кінець досліджуваного періоду перевищення було мінімальним, проте власного капіталу було не достатньо щоб покрити вартість основних засобів, які перебували у незадовільному стані і інших необоротних активів. Індекс реальної вартості майна вказує, що на основні засоби та запаси припадало від 82% до 92% вартості всіх активів, що визначає виробничу спрямованість підприємства. Коефіцієнт мобільності вказує на перевищення вартості необоротних активів над оборотними активами.

Аналіз майнового стану ПрАТ «Оболонь» вказує на формування активів підприємства відповідно до загальних та спеціальних виробничих потреб і завдань діяльності, оскільки активи формувалися переважно з основних засобів та запасів, проте стан основних засобів є незадовільним через високий ступінь зносу і неактивне оновлення основних засобів, невідповідність розміру власного капіталу та інших оборотних активів.

Показники ліквідності характеризують можливість підприємства погашати поточні зобов'язання та довгострокові зобов'язання. Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм здатності підприємства погашати поточні зобов'язання. Для можливості погашати поточні зобов'язання грошима, їх відношення повинно становити від 0,2 до 0,35. ПрАТ «Оболонь» має проблему з абсолютною ліквідністю та дефіцит грошей через значення 0,01 у 2019-2021 рр. та 0,09 у 2022 р. Підприємство не може в поточний момент профінансувати поточні зобов'язання. Показники ліквідності балансу порівнюють активи і зобов'язання. За грошовими коштами закріплена здатність погашати найтерміновіші зобов'язання, а саме кредиторську заборгованість. З табл. 2.3 видно, що акціонерне товариство не має можливості профінансувати кредиторську заборгованість і дефіцит коштів становить 2,3 млн грн у 2019 р., 1,7 млн грн у 2020 р., 1,2 млн грн у 2021 р., 0,9 млн грн у 2022 р.

Таблиця 2.3

Аналіз ліквідності ПрАТ «Оболонь»

№	Назва показника	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,01	0,01	0,09	0,00	0,01	0,08	0,08
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,15	0,22	0,27	0,57	0,07	0,05	0,30	0,42
3	Коефіцієнт поточної ліквідності	0,44	0,68	0,75	1,24	0,25	0,07	0,49	0,80
4	Платіжний надлишок або нестача, тис. грн, в т.ч.:								
5	A1-П1	-2 323 568	-1 726 135	-1 218 707	-903 329	597433,00	507428,00	315378,00	1420239,00
6	A2-П2	80 400	17 759	-367 845	476 888	-62641,00	-385604,00	844733,00	396488,00
7	A3-П3	-113 896	-4 433	-25 412	147 595	109463,00	-20979,00	173007,00	261491,00
8	A4-П4	2 357 064	1 712 809	1 611 964	281 846	-644255,00	-100845,00	-1330118,00	-2075218,00

Не помітити позитивну динаміку платіжного дефіциту грошей товариства не можна, проте є значний дефіцит коштів і підприємство має збільшувати залишки грошових коштів на суму дефіциту – 903 329 тис. грн.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує можливість підприємства розрахуватись за поточними зобов'язаннями оборотними активами крім виробничих запасів. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності ПрАТ «Оболонь» у 2019-2022 рр. у рази менше від нормативного (0,7-1,5). ПрАТ «Оболонь» має недостатньо швидко ліквідних активів, таких як гроші, дебіторська заборгованість, інші оборотні активи для погашення поточних зобов'язань.

Коефіцієнт поточної ліквідності дає можливість погашення поточних зобов'язань за рахунок всіх оборотних активів. Рівень поточної ліквідності акціонерного товариства менший нормативного значення, що вказує на дефіцит оборотних активів і загрозу погасити поточні зобов'язання, такі як кредити банків (додаткові витрати у вигляді штрафів за прострочену платежів, пені, погіршення кредитоспроможності та кредитної історії), кредиторська заборгованість постачальникам (додаткові витрати у вигляді штрафів за прострочену платежів, пені, втрата ділової репутації та втрата постачальників, їх відмова від співпраці).

Отже, ПрАТ «Оболонь» має проблеми з ліквідність через нестачу грошових коштів та оборотних активів. За даними аналізу ліквідності балансу основна причина нестачі коштів і оборотних активів – це значне зосередження коштів у необоротні активи (основні засоби і довгострокові фінансові інвестиції). З табл. 2.3 видно, що формули А1-П1, А2-П2, А3-П3 не виконувалися, оборотних коштів не вистачало у розмірі 2,3 млн грн у 2019 р., 1,7 млн грн у 2020 р., 1,2 млн грн у 2021 р., 0,9 млн грн у 2022 р. Підприємству необхідно переглянути структуру активів у напрямі зменшення вартості необоротних активів через інвентаризацію та реалізацію виробничих активів, які не використовуються і переглянути структуру пасивів, яка визначена на основі показників фінансової стійкості.

Показники фінансової стійкості включають дві змістовні групи показників: структури капіталу і фінансування активів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь»

№	Назва показника	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
Показники структури капіталу									
1	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,66	0,83	0,78	1,53	0,17	-0,05	0,75	0,87
2	Коефіцієнт фінансової стабільності	0,55	0,63	0,62	0,77	0,08	0,00	0,15	0,22
3	Коефіцієнт фінансової незалежності	0,40	0,45	0,44	0,61	0,06	-0,02	0,17	0,21
4	Коефіцієнт фінансової залежності	0,60	0,55	0,56	0,39	-0,06	0,02	-0,17	-0,21
5	Загальна забезпеченість зобов'язань за рахунок чистого доходу від реалізації	7,73	6,95	6,52	3,32	-0,78	-0,44	-3,20	-4,41
Показники фінансування активів									
6	Коефіцієнт самофінансування	0,25	0,22	0,08	0,35	-0,02	-0,14	0,27	0,11
7	Власний оборотний капітал	-2 357 064	-1 712 809	-1 611 964	-281 846	644255,00	100845,00	1330118,00	2075218,00
8	Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-2,03	-1,14	-0,98	-0,13	0,88	0,16	0,85	1,89
9	Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	-1,01	-0,64	-0,63	-0,08	0,37	0,01	0,56	0,93
10	Коефіцієнт забезпечення запасів власними коштами	-3,13	-1,69	-1,55	-0,25	1,44	0,14	1,30	2,88

Перша група показників вказує на проблеми з фінансовою стійкістю ПрАТ «Оболонь» у 2019-2021 рр., коли коефіцієнт фінансової незалежності був менше 0,5 та коефіцієнт фінансової залежності перевищував 0,5. Це вказувало на недостатність власного капіталу. У 2020-2021 рр. стан фінансової стійкості покращувався та у 2022 р. нормативні значення показників структури капіталу були досягнуті. Коефіцієнт фінансової стабільності показує частку власного капіталі і позикових довгострокових джерел фінансування, рівень яких був неостатнім у 2019-2021 рр. та покращився у 2022 р. до нормативного значення.

Власний капітал ПрАТ «Оболонь» становив меншість у формуванні капіталу підприємства та його частка становила 40% у 2019 р., 45% у 2020 р., 44% у 2021 р. У 2022 р. власний капітал становив більшість у формуванні капіталу підприємства та його частка становила 61 %. Залучений капітал об'єднував довгострокові зобов'язання і забезпечення, короткострокові зобов'язання і забезпечення з часткою близько 60% у 2019 р., 55% у 2020 р., 56% у 2021 р. У 2022 р. залучений капітал зменшився до 39%.

Можна зробити висновок, що ПрАТ «Оболонь» мало у 2019-2021 рр. недостатньо власного капіталу порівняно з кредитами та іншими борговими зобов'язаннями. Проте відбувалися позитивні структурні зрушення у капіталі підприємства та фінансова стійкість покращилася. Подібно до ліквідності, фінансова стійкість покращилася у останньому році і покращилася структура капіталу підприємства.

Друга група показників фінансової стійкості містить показники фінансування активів. Рівень самофінансування активів є малим, а власного оборотного капіталу підприємств взагалі не має. Економічної та змістовної підстави визначати коефіцієнт забезпечення власного оборотного капіталу, маневреності власного оборотного капіталу, забезпечення запасів немає, оскільки немає власного оборотного капіталу. Цей недолік потрібно підприємству прибирати у наступних роках.

Загальна забезпеченість зобов'язань за рахунок чистого доходу від реалізації є високою та постійно зменшується, тому відсутність грошових коштів не є

критичною, коли для погашення поточних зобов'язань потрібно 8 місяців у 2019 р., 7 місяців у 2020-2021 рр. та 3 місяці у 2022 р. За один квартал підприємство зможе профінансувати зобов'язання за умови формування додаткової кредиторської заборгованості.

Ділову активність підприємства визначають для можливості аналізу його ринкової активності, розрахунків з постачальниками та покупцями тощо. Протягом досліджуваного періоду спостерігається покращення оборотності всіх активів і зменшення тривалості одного обороту. З табл. 2.5 видно, що у 2019-2020 рр. активи оберталися менше одного разу, тобто тривалість перевищувала один календарний рік. У 2021-2022 рр. активи оберталися більше одного разу, тобто тривалість була меншою одного календарного року: 353 днів та 255 днів, відповідно. Показник з рівнем 1,53 можна вважати оптимальним для даного підприємства та активний розвиток підприємства у 2022 р. позитивно вплинуло не тільки на ліквідність і фінансову стійкість, а й ділову активність за активами.

ПрАТ «Оболонь» покращило показники оборотності запасів, оскільки підприємство стало інтенсивніше виготовляти і реалізовувати продукцію, тому тривалість одного обороту скоротилася на 2 дні. Підприємство має високі показники оборотності оборотних активів, але саме вони погіршилися. Загальна оборотність активів зменшилася на 11 днів через надмірне формування оборотних активів, особливо дебіторської заборгованості за виданими авансами у 2022 р. Розмір дебіторської заборгованості за виданими авансами збільшився з 52 838 тис. грн до 157 790 тис. грн, що становить зріс у 3 рази. Оборотність торгівельної дебіторської заборгованості зменшилася, а тривалість одного обороту збільшилася на 7 днів. Останній з показників оборотності активів – це оборотність грошових коштів, який зменшився, а тривалість оборотності грошових коштів збільшилася на 5 днів. З одного боку, відбулося зменшення оборотності грошових коштів, але з іншого боку, оборотність залишається на кінець досліджуваного періоду досить інтенсивною – 6 днів триває один оборот.

Таблиця 2.5

Аналіз ділової активності в частині активів ПрАТ «Оболонь»

№	Назва показника	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
1	Оборотність усіх активів	0,93	0,94	1,03	1,43	0,01	0,09	0,40	0,50
2	Тривалість одного обороту усіх активів, днів	391,11	387,32	353,22	255,53	-3,79	-34,10	-97,69	-135,57
3	Оборотність оборотних активів	4,70	3,69	3,65	4,10	-1,00	-0,04	0,45	-0,59
4	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	77,72	98,80	99,92	88,97	21,08	1,12	-10,94	11,25
5	Оборотність виробничих запасів	7,26	5,46	5,75	7,63	-1,79	0,29	1,88	0,37
6	Тривалість одного обороту виробничих запасів, днів	50,30	66,81	63,46	47,86	16,51	-3,35	-15,61	-2,44
7	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	20,95	20,39	14,35	14,91	-0,55	-6,04	0,55	-6,04
8	Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	17,43	17,90	25,43	24,48	0,47	7,53	-0,95	7,06
9	Оборотність грошових коштів	336,83	325,53	205,57	56,61	-11,30	-119,96	-148,96	-280,23
10	Тривалість одного обороту грошових коштів, днів	1,08	1,12	1,78	6,45	0,04	0,65	4,67	5,36

Проаналізувавши ділову активність ПрАТ «Оболонь» (щодо використання активів), можна зробити висновки про загальне покращення стану оборотності активів, але за складовими оборотність необоротних активів покращилася і оборотність оборотних активів погіршилася.

Коефіцієнт загальної оборотності капіталу дорівнював коефіцієнту загальної оборотності активів. За складовими капіталу напрями зміни оборотності відрізнялися. Аналіз ділової активності в частині пасивів наведено у табл. 2.6. Обертання власного капіталу був майже незмінним у 2019 р. та 2021-2022 рр., коли окупність власного капіталу становила близько 155 днів. Такий термін окупності власного капіталу, що менше від календарного року вказує на високу інтенсивність використання власного капіталу, що повинен задовільняти акціонерів. Термін окупності інвестованого капіталу також був менше від календарного року, що вказує на високу інтенсивність використання власного капіталу та довгострокових зобов'язань підприємства. За показниками оборотності інвестованого капіталу визначена позитивна динаміка, оскільки тривалість окупності зменшена на 18 днів. Ділова активність за показниками робочого капіталу та оборотного капіталу не може бути визначена через відсутність робочого капіталу.

Оборотність торгівельної кредиторської заборгованості збільшилася, а термін погашення кредиторської заборгованості зменшився на 41 день. Для визначення ділової активності важливо порівнювати терміни погашення дебіторської і кредиторської заборгованості. Це важливо для порівняння кредитної політики та боргової політики підприємства, синхронізації розрахунків з постачальниками та покупцями. Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості становила 17-18 днів у 2019-2020 рр., коли погашення кредиторської заборгованості тривало 61 день та 47 днів. Такий показник вказує, що ПрАТ «Оболонь» вимагало від покупців дотримання термінів розрахунку за продукцію, проте саме зловживало цими термінами, в тому числі через низький рівень ліквідності і відсутність достатнього розміру коштів. У 2021 р. стан розрахунків був таким самим.

Таблиця 2.6

Аналіз ділової активності в частині пасивів ПрАТ «Оболонь»

№	Назва показника	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
1	Коефіцієнт обертання власного капіталу	2,34	2,08	2,35	2,36	-0,26	0,28	0,01	0,02
2	Період окупності власного капіталу власного капіталу	155,99	175,87	155,03	154,67	19,87	-20,84	-0,36	-1,33
3	Коефіцієнт обертання інвестованого капіталу	1,71	1,50	1,66	1,86	-0,20	0,16	0,20	0,15
4	Період окупності власного капіталу інвестованого капіталу	213,90	242,97	220,04	196,29	29,07	-22,93	-23,75	-17,60
5	Коефіцієнт обертання робочого капіталу	-3,67	-8,01	-10,97	21,33	-4,34	-2,96	32,30	25,00
6	Період окупності робочого капіталу	-99,49	-45,55	-33,27	17,11	53,94	12,28	50,38	116,60
7	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	6,01	7,82	7,54	18,30	1,81	-0,28	10,76	12,29
8	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості	60,75	46,69	48,43	19,95	-14,06	1,74	-28,48	-40,80

У 2022 р. покращився стан розрахунків і оборотності обох видів заборгованості. Оборотність дебіторської заборгованості не змінилася порівняно з попереднім роком і тривалість одного обороту становила 25 днів, а оборотність кредиторської заборгованості збільшилася і тривалість одного обороту становила 20 днів. Тобто ПрАТ «Оболонь» змінило політику пріоритетності розрахунків з кредиторами і дебіторами, то вказує на покращення платіжної дисципліни підприємства.

Систему показників рентабельності розраховано на основі балансу (додаток А) та звіту про фінансові результати(додаток А) (табл. 2.7).

Основним показником рентабельності підприємства є показник рентабельності активів (ROA). У 2019 році рентабельність активів дорівнювала 4,40 %, тобто 0,04 грн чистого прибутку припадає на 1 грн. власних і позикових коштів, інвестованих в активи. У 2020 р. рентабельність активів збільшилася до 5,75%. У 2021 р.були отримані чисті збитки через нераціональні підходи до формування доходів і витрат і лише у 2022 р. була висока рентабельність активів – 18,41%.

Рентабельність власного капіталу ПрАТ «Оболонь» на початок досліджуваного періоду становила 11,03%, а у 2020 р. збільшився до 12,66%. У 2021 році були чисті збитки і лише у 2022 р. була висока рентабельність власного капіталу – 30,41%. Високий показник рентабельності власного капіталу робить підприємство інвестиційно привабливим для інвесторів, оскільки такий високий рівень рентабельності дає можливість виплачувати дивіденди акціонерам та забезпечувати фінансову стійкість.

Інші показники рентабельності набули позитивних значень у 2019 році, збільшувалися у 2020 році і зменшилися у 2021 році: рентабельність продукції за валовим прибутком, рентабельність продукції за операційним прибутком, рентабельність продукції за чистим прибутком, рентабельність операційної діяльності, рентабельність звичайної діяльності. У 2022 році всі показники рентабельності збільшилися за рахунок формування достатнього розміру чистого прибутку.

Таблиця 2.7

Показники рентабельності на ПрАТ «Оболонь»

№	Назва показника	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
1	Рентабельність продукції за валовим прибутком (%)	27,78	36,35	22,74	50,38	8,57	-13,61	27,64	22,60
2	Рентабельність продукції за операційним прибутком (%)	4,15	9,04	0,08	24,55	4,89	-8,96	24,47	20,40
3	Рентабельність продукції за чистим прибутком (%)	21,74	26,66	18,53	33,50	4,92	-8,13	14,97	11,76
4	Рентабельність операційної діяльності (%)	4,02	8,40	0,08	19,76	4,38	-8,32	19,68	15,74
5	Рентабельність звичайної діяльності (%)	4,02	8,40	0,08	19,76	4,38	-8,32	19,68	15,74
6	Рентабельність власного капіталу(%)	11,03	12,66	-5,15	30,41	1,63	-17,81	35,56	19,38
7	Рентабельність активів (%)	4,40	5,75	-2,26	18,41	1,35	-8,01	20,67	14,01

За результатами фінансового аналізу визначено, що ПрАТ «Оболонь» має нормальний фінансовий стан, втрата платоспроможності і банкрутство у найближчому періоді не загрожує, тому що підприємство є прибутковим, фінансово стійким та фінансово незалежним, але недоліком сучасного фінансового стану є недостатній рівень ліквідності, відсутність власного оборотного капіталу та високий рівень зносу основних засобів.

2.3. Аналіз формування власного капіталу підприємства

За національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке затверджено Міністерством фінансів України 07.02.2013 р. № 73, власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Власний капітал показує частину майна підприємства, яка фінансується за рахунок коштів власників і власних засобів підприємства, зароблених і нерозподілених під час фінансово-господарської діяльності. (рис. 2.1).

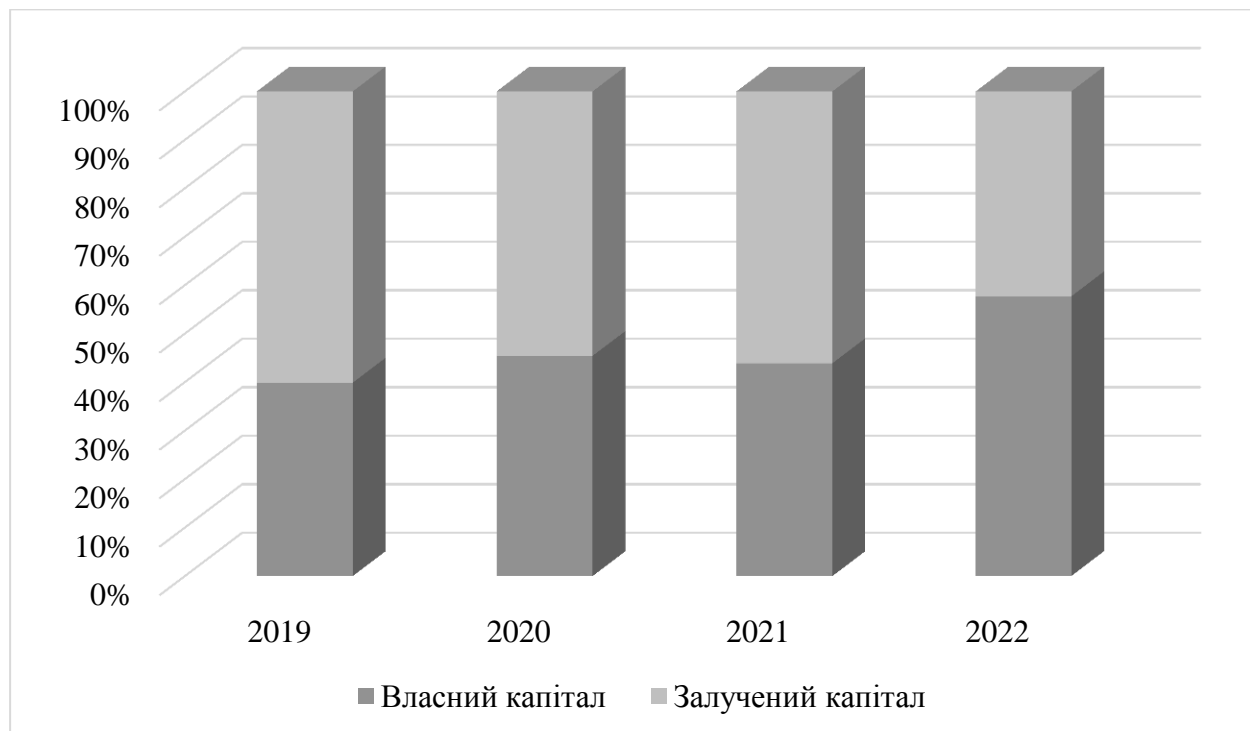

Рис. 2.1. Джерела формування капіталу ПрАТ «Оболонь»

Для ПрАТ «Оболонь» має власний капітал як джерело фінансування діяльності. За класичними підходами, на власний капітал повинно припадати 50% всього капіталу, в тому числі сформованого на ринку цінних паперів України. Власний капітал виконував фондоутворюючу та мобілізаційну функцію частково у 2019-2021 рр., оскільки частка була меншою від 50%. Власний капітал ПрАТ «Оболонь» становив меншість у формуванні капіталу підприємства та його частка становила 40% у 2019 році, 45% у 2020 році, 44% у 2021 році. У 2022 році власний капітал становив більшість у формуванні капіталу підприємства та його частка становила 61 %.

Власний капітал ПрАТ «Оболонь» формувався за початку заснування товариства як юридичної особи за рахунок таких розгалуженого складу складових:

- зареєстрований капітал у сумі 73 144 тис. грн,
- капітал у дооцінках, сформований через дооцінку необоротних активів без руху грошових потоків,
- додатковий капітал, що складається з емісійного доходу у незмінному розмірі 8 353 тис. грн та накопичених курсових різниць, що змінюються кожного року залежно від коливань валютних курсів,
- нерозподілений прибуток у 2020-2022 рр. (непокритий збиток у 2019 р.),
- вилучений капітал у незмінному розмірі 13 580 тис. грн (табл. 2.8).

Управління власним капіталом пов'язане не тільки із забезпеченням ефективного використання вже накопиченої його частини, але і з формуванням власних фінансових ресурсів, що забезпечують майбутній розвиток підприємства. Він формує переважну частину його власних фінансових ресурсів, забезпечує приріст власного капіталу, а відповідно, і ріст ринкової вартості підприємства. Певну роль у складі внутрішніх джерел виконують також амортизаційні відрахування, особливо на підприємствах із високою вартістю власних основних засобів і нематеріальних активів; проте суму власного капіталу підприємства вони не збільшують, а лише є засобом його реінвестування.

Таблиця 2.8

Динаміка власного капіталу ПрАТ «Оболонь», тис. грн

№	Показник	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
1	Зареєстрований капітал	73 144	73 144	73 144	73 144	0	0	0	0
2	Капітал у дооцінках	2 603 868	2 445 387	2293845	2150864	-158 481	-151 542	-142 981	-453 004
3	Додатковий капітал	1 916	1 198	695	8353	-718	-503	7 658	6 437
4	Емісійний дохід	8 353	8 353	8 353	8 353	0	0	0	0
5	Накопичені курсові різниці	-6 437	-7 155	-7658		-718	-503	7 658	6 437
6	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-329 248	167 847	188568	1446230	497 095	20 721	1 257 662	1 775 478
7	Вилучений капітал	-13 580	-13 580	-13 580	-13 580	0	0	0	0
8	Усього	2 336 100	2 673 996	2542672	3665011	337 896	-131 324	1 122 339	1 328 911

У складі зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить залученню підприємством додаткового пайового або акціонерного капіталу. Для окремих підприємств одним із зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів може бути надана їм безоплатна фінансова допомога, яка надається, як правило, лише окремим державним підприємствам. До числа інших зовнішніх джерел входять безплатно передані підприємству матеріальні та нематеріальні активи, що включаються до складу його балансу.

Основними складовими за вагомістю у формуванні власного капіталу були капітал у дооцінках, нерозподілений прибуток у 2020-2022 роках (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Структура власного капіталу ПрАТ «Оболонь», %

№	Показник	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
1	Зареєстрований капітал	3,1	2,7	2,9	2	-0,40	0,20	-0,90	-1,10
2	Капітал у дооцінках	111,5	91,5	90,2	58,7	-20,00	-1,30	-31,50	-52,80
3	Додатковий капітал	0,1	0	0	0,2	-0,10	0,00	0,20	0,10
4	Емісійний дохід	0,4	0,3	0,3	0,2	-0,10	0,00	-0,10	-0,20
5	Накопичені курсові різниці	-0,3	-0,3	-0,3	0	0,00	0,00	0,30	0,30
6	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-14,1	6,3	7,4	39,5	20,40	1,10	32,10	53,60
7	Вилучений капітал	-0,6	-0,5	-0,5	-0,4	0,10	0,00	0,10	0,20

Статутний капітал ПрАТ «Оболонь» становить 73144 тис. грн. Статутний капітал ПрАТ «Оболонь» поділено на 325 127 (триста двадцять п'ять тисяч сто двадцять сім) простих іменних акцій номінальною вартістю 100 (сто) гривень кожна. Форма існування акцій ПрАТ «Оболонь» – бездокументарна. Інформація про випуски акцій ПрАТ «Оболонь» та основні характеристики емісії:

- дата реєстрації випуску – 18.05.2011 р.,
- номер свідоцтва про реєстрацію випуску – 204/10/1/11,
- найменування органу, що зареєстрував випуск – Територіальне управління ДКЦПФР в м. Києві та Київській області,
- міжнародний ідентифікаційний номер – UA 4000120521,
- тип цінного папера – акція проста бездокументарна іменна,
- форма існування та форма випуску – електронні іменні,
- номінальна вартість – 100 грн.

Статутний капітал ПрАТ «Оболонь» формували переважно юридичні особи та лише на 8,989% фізичні особи. Перелік осіб, які прямо або опосередковано є власниками значного пакета акцій ПрАТ «Оболонь» наведено у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Перелік осіб, які прямо або опосередковано є власниками значного пакета акцій ПрАТ «Оболонь»

№	Повне найменування юридичної особи - власника (власників) або прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) фізичної особи - власника (власників) значного пакета акцій	Ідентифікаційний код згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань (для юридичної особи - резидента)	Розмір частки акціонера (власника) (у відсотках до статутного капіталу)
1	Дочірнє підприємство приватного акціонерного товариства «Оболонь» «Красилівське»	22985686	23,9999
2	Приватне підприємство «Оksamитове»	5962565	13,1853
3	Приватне підприємство «Світле»	35962580	14,3088
4	Приватне підприємство «Преміум-1»	35962617	20,0106
5	Приватне підприємство «Соборне»	35962575	8,5114
6	Фізична особа	н/д	8,898

Відповідно до реєстрів власників акцій ПрАТ «Оболонь» простими іменними акціями володіли також посадові особи ПрАТ «Оболонь», в тому числі Президент, Голова Наглядової ради, члени Наглядової ради, Голова Ревізійної комісії, члени Ревізійної комісії, Генеральний директор. Найбільшу

кількість акцій має Президент – 28 931 акцій або 8,898 % статутного капіталу, член Наглядової ради, Головний бухгалтер – 789 акцій.

Відповідно до реєстрів власників акцій ПрАТ «Оболонь» простими іменними акціями володіли також працівники, проте їхня частка була не значною та лише для окремих осіб перевищувала 500 акцій.

ПрАТ «Оболонь» може здійснювати тільки приватне розміщення акцій, що відповідає організаційній формі діяльності товариства та зміна у 2017 р. на приватну форму обмежила ринкову активність акціонерного товариства.

Акції ПрАТ «Оболонь» не можуть купуватися та/або продаватися на фондовій біржі, за винятком продажу шляхом проведення на біржі аукціону.

ПрАТ «Оболонь» має право випускати привілейовані іменні акції. Рішення про їх випуск приймається загальними зборами акціонерів за умови внесення відповідних змін до Статуту ПрАТ «Оболонь». Фактично привілейованих акцій не було емітовано та всі акції, що перебувають в обігу є простими.

Рішення про викуп раніше розміщених товариством акцій приймається загальними зборами акціонерів. Загальні збори акціонерів не мають права приймати рішення про викуп акцій, якщо:

1) на дату викупу акцій ПрАТ «Оболонь» має зобов'язання з обов'язкового викупу акцій у акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах та голосували проти прийняття зборами рішення про:

– злиття, приєднання, поділ, перетворення, виділ, зміну типу товариства;

– вчинення товариством значного правочину;

– зміну розміру статутного капіталу.

2) товариство є неплатоспроможним або стане таким внаслідок викупу акцій;

3) власний капітал товариства є меншим, ніж сума його статутного капіталу і резервного капіталу, або стане меншим внаслідок такого викупу;

4) таке рішення передбачає викуп акцій товариства без їх анулювання, якщо після викупу частка акцій товариства, що перебувають в обігу, стане меншою ніж 80 відсотків статутного капіталу.

ПрАТ «Оболонь» зобов'язане у випадках, передбачених чинним законодавством України, здійснити оцінку та викуп акцій у акціонерів, які вимагають цього. Оцінка та викуп акцій здійснюються відповідно до чинного законодавства та внутрішніх документів ПрАТ «Оболонь».

ПрАТ «Оболонь» має право за згодою власників викупити в акціонерів акції. Рішення загальних зборів акціонерів про викуп акцій повинно містити:

- порядок викупу та максимальну кількість акцій, що викупуються;
- строк викупу;
- ціна викупу або порядок її визначення;
- дії товариства щодо викуплених акцій (їх анулювання чи перепродаж).

Строк викупу акцій не може перевищувати одного року. Викуплені ПрАТ «Оболонь» акції не враховуються у разі розподілу прибутку, голосування та визначення кворуму загальних зборів акціонерів. Товариство протягом року з моменту викупу акцій: продає викуплені акції чи анулює їх відповідно до рішення загальних зборів акціонерів, яким було передбачено викуп Товариством власних акцій, із зменшенням статутного капіталу або без зменшення статутного капіталу але з одночасним підвищенням номінальної вартості решти акцій.

ПрАТ «Оболонь» в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, має право анулювати викуплені ним акції та зменшити статутний капітал або підвищити номінальну вартість решти акцій, залишивши без зміни статутний капітал.

ПрАТ «Оболонь» має право здійснити консолідацію всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого дві або більше акцій конвертуються в одну нову акцію того самого типу і класу. Обов'язковою умовою консолідації є обмін

акцій старої номінальної вартості на цілу кількість акцій нової номінальної вартості для кожного з акціонерів.

ПрАТ «Оболонь» має право здійснити дроблення всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого одна акція конвертується у дві або більше акцій того самого типу і класу.

Консолідація та дроблення акцій не повинні призводити до зміни розміру статутного капіталу ПрАТ «Оболонь». У разі консолідації або дроблення акцій до Статуту ПрАТ «Оболонь» вносяться відповідні зміни в частині номінальної вартості та кількості розміщених акцій. Порядок здійснення консолідації та дроблення акцій Товариства встановлюється Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Висновки до розділу 2

1. Надано загальну характеристику ПрАТ «Оболонь» як підприємства, що виробляє та реалізовує пиво та солод, безалкогольні напої, сидр, слабоалкогольні напої, мінеральну та питну воду, промислові товари, виробництво. ПрАТ «Оболонь» є важливим суб'єктом ринку пива, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв; є підприємством, що становить суспільний інтерес та великим платником податків. До організаційної структури ПрАТ «Оболонь» входять дочірні компанії: ТОВ «Пивоварня Зіберта», ДП ПрАТ «Оболонь» «Красилівське», ТОВ «ФК Оболонь», ПАТ «Севастопольський завод напоїв», ПрАТ «Охтирський пивоварний завод», ПрАТ «Бершадський комбінат», ПрАТ «Дятьківці», ТОВ «Оболонь-Аурелія» (Республіка Молдова). Проведено аналіз показників вартості активів, основних засобів та їх стану, доходу від реалізації підприємства, чистого прибутку, ЕВІТ, ЕВІТДА, капіталу, чисельності працівників та ін.

2. Проведено аналіз фінансового стану за показниками майнового стану; ліквідності; фінансової стійкості; ділової активності; прибутковості

(рентабельності). За результатами фінансового аналізу визначено, що ПрАТ «Оболонь» має нормальний фінансовий стан, втрата платоспроможності і банкрутство у найближчому періоді не загрожує, тому що підприємство є прибутковим, фінансово стійким та фінансово незалежним, але недоліком сучасного фінансового стану є недостатній рівень ліквідності та дефіцит грошових коштів для покриття найтерміновіших зобов'язань, відсутність власного оборотного капіталу та високий рівень зносу основних засобів.

3. Проведено аналіз формування власного капіталу ПрАТ «Оболонь» за рахунок зареєстрованого капіталу у сумі 73 144 тис. грн, капіталу у дооцінках, сформований через дооцінку необоротних активів без руху грошових потоків, додаткового капіталу, що складається з емісійного доходу та накопичених курсових різниць, що змінюються кожного року залежно від коливань валютних курсів, нерозподіленого прибутку у 2020-2022 рр. (непокритого збитку у 2019 р.), вилученого капіталу. Статутний капітал ПрАТ «Оболонь» формували переважно юридичні особи та лише на 8,989% фізичні особи без застосування потенціалу ринку цінних паперів України.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

3.1. Особливості функціонування ринку цінних паперів України

Ринок цінних паперів України слід вважати не дуже розвиненим що супроводжується сукупністю проблем, які гальмують його розвиток та гальмують розвиток національної економіки, зменшують привабливість України для іноземних інвесторів. Серед них:

- необґрунтованість, несвоєчасність, а також часто недостовірність інформації про діяльність учасників фондового ринку. Проблемою також залишається відсутність у довгостроковій динаміці інформації про стан ринку цінних паперів. За даними офіційного сайту Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку інформація присутня та перебуває у відкритому доступі про ринок цінних паперів лише з 2014 р., про діяльність комісії – з 2000 р.;

- недостатнє законодавче регулювання та суперечність положень чинного законодавства;

- низька ліквідність ринку цінних паперів та досить низький рівень капіталізації;

- відсутня розвинута мережа фондових бірж, що має тенденцію до зменшення. За останні десять років на ринку цінних паперів України функціонували 10 фондових бірж: УФБ (Українська фондова біржа), КМФБ (Київська міжнародна фондова біржа), ПФТС (Перша фондова торговельна системв), УМВБ (Українська міжбанківська валютна біржа), ІННЕКС, ПФБ (Придніпровська фондова біржа), УМФБ (Українська міжнародна фондова біржа), Перспектива, СЄФБ (Східно-Європейська фондова біржа), УБ (Українська біржа), Універсальна. За даними рисунку 3.1 визначено, що серед

фондових бірж провідними та постійно працюючи були дві фондові біржі: ПФТС та фондова біржі «Перспектива», сумарна частка двох даних фондових бірж становила понад 90%, а саме: 2014 р. – 94,7%, 2015 р. – 95,6%, 2016 р. – 97,6%, 2017 р. – 93,2%, 2018 р. – 91,9%, 2019 р. – 98,7%, 2020 р. – 99,3%, 2021 р. – 97,1%, 2022 р. – 90,4%.

Наразі в Україні функціонують чотири фондові біржі, але, проаналізувавши їхню залученість до первинного фондового ринку, можна констатувати, що протягом останніх років біржами, де відбуваються такі операції, є ПФТС і «Перспектива». Операції первинної емісії проводилися дуже хаотично на всіх біржах, але з 2019 р. фактично всі вони теж зосередилися на біржі ПФТС та біржі «Перспектива». Остання навіть почала поступово витіснити ПФТС з лідерських позицій протягом досліджуваного періоду. Таким чином, незважаючи на існування чотирьох фондових бірж, реальні операції відбуваються лише на двох з них.

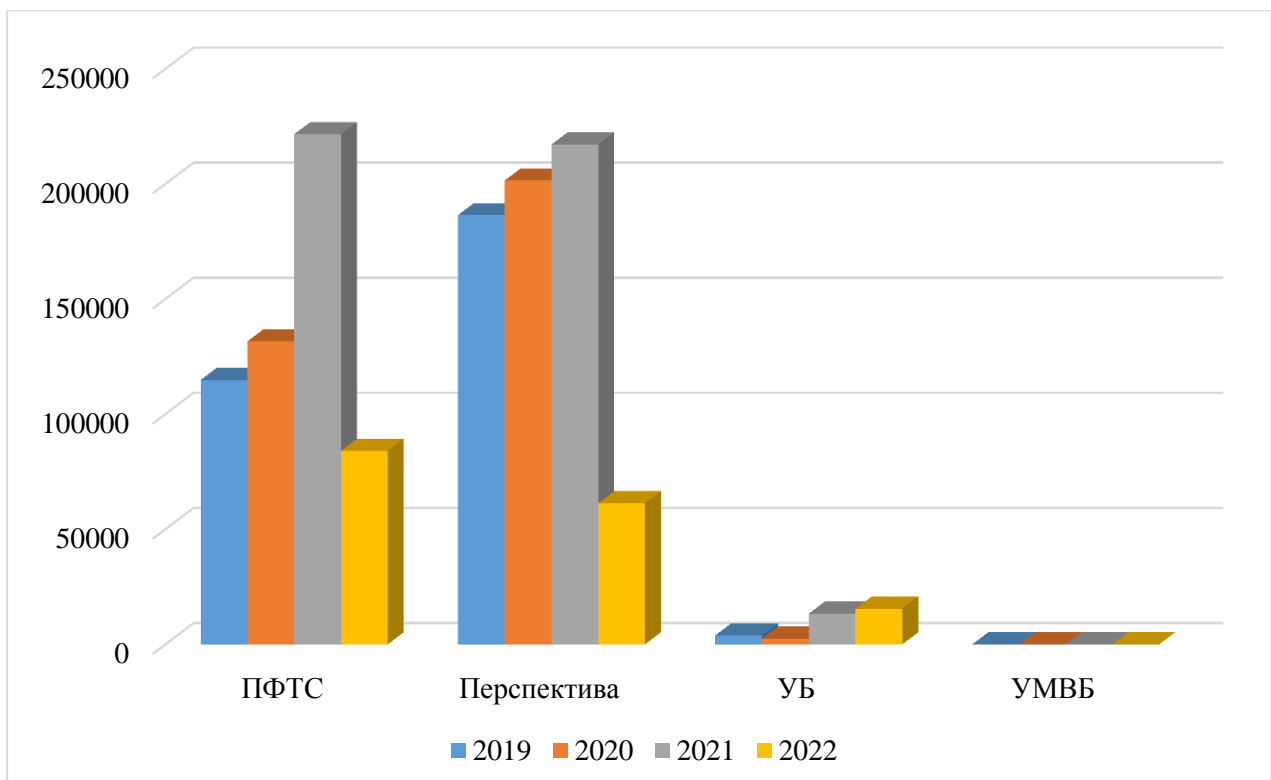

Рис. 3.1. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2019-2022 рр., млн грн

Джерело: дані Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

– надмірна залежність українського ринку цінних паперів від тенденцій на світових фінансових ринках;

– недостатня інформативність українських фондових індексів. Найпопулярнішим індексом в Україні є Індекс українських акцій – UX та індекс ПФТС. Параметри цінних паперів Індексу ПФТС на період 15.10.2023 - 14.01.2024 рр.: Райффайзен Банк (BAVL) – ваговий коефіцієнт 0,20, Центренерго (SEEN) – ваговий коефіцієнт 0,20, Донбасенерго (DOEN) – ваговий коефіцієнт 0,10, Крюківський вагонобудівний завод (KVBZ) – ваговий коефіцієнт 0,12, Українські енергетичні машини (TATM) – ваговий коефіцієнт 0,20, Укртелеком (UTEL) – ваговий коефіцієнт 0,18 [94]. Перелік акцій для розрахунку Індексу українських акцій – UX та вагові коефіцієнти є наступні: Райффайзен Банк – ваговий коефіцієнт 2%, Центренерго – ваговий коефіцієнт 22%, Донбасенерго – ваговий коефіцієнт 14%, Kernel Holding S.A. – ваговий коефіцієнт 54%, Крюківський вагонобудівний завод – ваговий коефіцієнт 5%, МНР SE – ваговий коефіцієнт 40%, Укренергомашини – ваговий коефіцієнт 3,5%.

– економічна та політична нестабільність в країні, наявність тіньової економіки;

– недостатній рівень фінансової грамотності населення;

– недовіра до фондового ринку з боку населення та низька активність фізичних осіб;

– недостатня прозорість діяльності українського фондового ринку;

– обмежена кількість ліквідних та інвестиційно привабливих фінансових інструментів (наприклад, більшість акцій українських емітентів є занадто ризиковими для інвесторів),

– невисокий ступінь застосування похідних цінних паперів;

– фіскальний тиск податкових органів на підприємства, які публічно

У табл. 3.1 та табл. 3.2 наведено структуру ринку цінних паперів за типами цінних паперів, що важливо для визначення ролі ринку цінних паперів у формування власного капіталу акціонерних товариств.

Таблиця 3.1

Сегментація на ринків цінних паперів в Україні за типами цінних паперів, млн грн

№	Тип цінного паперу	2019	2020	2021	2022	Відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
1	Акція	337,8	594,13	591,08	91,75	256,33	-3,05	-499,33	-246,05
2	Акція іноземного емітента	25,68	6,95	104,16	936,6	-18,73	97,21	832,44	910,92
3	Акція КІФ		3,72	0,14	2,89	-8758,15	-3,58	2,75	-8758,98
4	Інвестиційний сертифікат	331,81	50,85	15,74	1,49	-280,96	-35,11	-14,25	-330,32
5	Корпоративна облігація				197,88	0		197,88	197,88
6	Державні облігації України	295249,47				-			-
						295249,47			295249,47
7	Облігація внутрішніх державних позик України		328653,97	443756,88	152825,19	328653,97	115102,9	-290932	152825,19
8	Облігація внутрішніх місцевих позик	5,41	3856,51	1916,04	61,53	3851,1	-1940,47	-1854,51	56,12
9	Облігація зовнішніх державних позик України		1155,28	2784,66	3819,3	1155,28	1629,38	1034,64	3819,3
10	Облігація іноземного емітента		71,36	109,44	88,28	71,36	38,08	-21,16	88,28
11	Облігація іноземної держави	44,16	4,09	228,06	2296,08	-40,07	223,97	2068,02	2251,92
12	Облігація підприємства	8761,87	927,56	2395,05	309,19	-7834,31	1467,49	-2085,86	-8452,68
13	Ф'ючерсний контракт		23,37	37,17	5,87	23,37	13,8	-31,3	5,87
14	Опціонний сертифікат		59,82	22,15		59,82	-37,67	-22,15	0
15	Фінансовий інструмент іноземного емітента			0,01		0	0,01	-0,01	0
16	Державний дериватив	209,54	2,82			-206,72	-2,82	0	-209,54
	Усього	304965,73	335410,42	451960,57	160636,02	30444,69	116550,2	-291325	-144329,7

Джерело: дані Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

За показниками динаміки ринку цінних паперів за сегментами можна стверджувати про різкі коливання динаміки. У 2021 р. загальне зростання обсягів торгівлі за типами цінних паперів становило 116550,2 млн. грн, в тому числі зростання обсягів торгівлі облігаціями внутрішніх державних позик України (ОВДП України) у розмірі 115102,9 тис. грн, що становить 98,76% всього зростання, зростання обсягів торгівлі облігаціями зовнішніх державних позик України (ОЗДП України) у розмірі 1629,38 тис. грн, зростання обсягів торгівлі облігаціями підприємств у розмірі 1467,49 тис. грн, зростання обсягів торгівлі акцій іноземного емітента, облігацій іноземного емітента, облігацій іноземної держави, ф'ючерсними контрактами було незначним. Торгівля акціями, акціями КІФ, інвестиційними сертифікатами, опціонними сертифікатами зменшилася не суттєво, проте зменшення обсягів торгівлі облігаціями внутрішніх місцевих позик становило 1940,47 млн грн.

У 2022 р. під впливом воєнних ризиків та воєнного стану на ринку цінних паперів відбулося зменшення обсягів торгівлі на 291 325 млн грн за більшістю типів цінних паперів, за винятком акцій іноземного емітента (збільшення обсягів торгівлі на 832,44 млн грн), акцій КІФ (збільшення обсягів торгівлі на 2,75 млн грн), ОЗДП України (збільшення обсягів торгівлі на 1034,64 млн грн), облігацій іноземної держави (збільшення обсягів торгівлі на 2068,02 млн грн). Найбільший вплив на загальну динаміку ринку цінних паперів у 2022 р. мали обсяги торгівлі ОВДП України у розмірі 290 932 тис. грн, акціями у розмірі 499,33 тис. грн, облігаціями внутрішніх місцевих позик у розмірі 1854,51 тис. грн, облігаціями підприємств у розмірі 2085,86 тис. грн.

Сегментація на ринків цінних паперів в Україні за типами цінних паперів за показниками структури вказує на проблеми сегментації, оскільки ринок цінних паперів на понад 90% фокусується на операціях з ОВДП України. Незначні коливання частки ОВДП України вказують, що не використовується потенціал інших типів цінних паперів, а особливо акцій; корпоративних облігацій; облігацій місцевих позик; іпотечних облігацій; державних деривативів тощо.

Сегментація на ринків цінних паперів в Україні за типами цінних паперів, %

№	Тип цінного паперу	2019	2020	2021	2022	Відхилення			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
1	Акція	0,11	0,18	0,13	0,06	0,07	-0,05	-0,07	0,01
2	Акція іноземного емітента	0,01	0,00	0,02	0,58	-0,01	0,02	0,56	-0,59
3	Акція КІФ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	Інвестиційний сертифікат	0,11	0,02	0,00	0,00	-0,09	-0,01	0,00	-0,09
5	Корпоративна облігація	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,00	0,12	-0,12
6	Державні облігації України	96,81	0,00	0,00	0,00	-	0,00	0,00	-
7	Облігація внутрішніх державних позик України	0,00	97,99	98,18	95,14	97,99	0,20	-3,05	2,85
8	Облігація внутрішніх місцевих позик	0,00	1,15	0,42	0,04	1,15	-0,73	-0,39	1,11
9	Облігація зовнішніх державних позик України	0,00	0,34	0,62	2,38	0,34	0,27	1,76	-2,03
10	Облігація іноземного емітента	0,00	0,02	0,02	0,05	0,02	0,00	0,03	-0,03
11	Облігація іноземної держави	0,01	0,00	0,05	1,43	-0,01	0,05	1,38	-1,44
12	Облігація підприємства	2,87	0,28	0,53	0,19	-2,60	0,25	-0,34	-2,79
13	Ф'ючерсний контракт	0,00	0,01	0,01	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
14	Опціонний сертифікат	0,00	0,02	0,00	0,00	0,02	-0,01	0,00	0,02
15	Фінансовий інструмент іноземного емітента	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16	Державний дериватив	0,07	0,00	0,00	0,00	-0,07	0,00	0,00	-0,07

Джерело: дані Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Протягом січня-грудня 2019 року Комісією зареєстровано 78 випусків акцій на суму 63,5 млрд. грн. (рис. 3.2). Порівняно з аналогічним періодом 2018 року обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 41,3 млрд. грн. Протягом 2020 року зареєстровано 71 випусків акцій на суму 32,98 млрд грн, що менше на 30,56 млрд грн. Серед значних за обсягом випусків акцій, які суттєво вплинули на загальну структуру зареєстрованих випусків акцій у грудні 2020 року, зареєстровано: випуски АТ «Гаскомбанк» на суму 1657 млн грн та ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» на суму 1 млрд грн. Протягом 2021 року зареєстровано 86 випусків акцій на суму 42,88 млрд грн. Порівняно з

аналогічним періодом 2020 року обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 9,90 млрд грн. Серед значних за обсягом випусків акцій, які суттєво вплинули на загальну структуру зареєстрованих випусків акцій у грудні 2021 року, зареєстровано: випуски ПАТ "Українські енергетичні машини" на суму 1,31 млрд грн та АТ «Українські національні авіалінії» на суму 0,5 млрд грн.

Протягом 2022 року зареєстровано 20 випусків акцій на суму 35,05 млрд грн. Порівняно з аналогічним періодом 2021 року обсяг зареєстрованих випусків акцій зменшився на 7,84 млрд грн. З початку року НКЦПФР скасовано реєстрацію 103 випуски акцій на суму 4,0 млрд. грн.

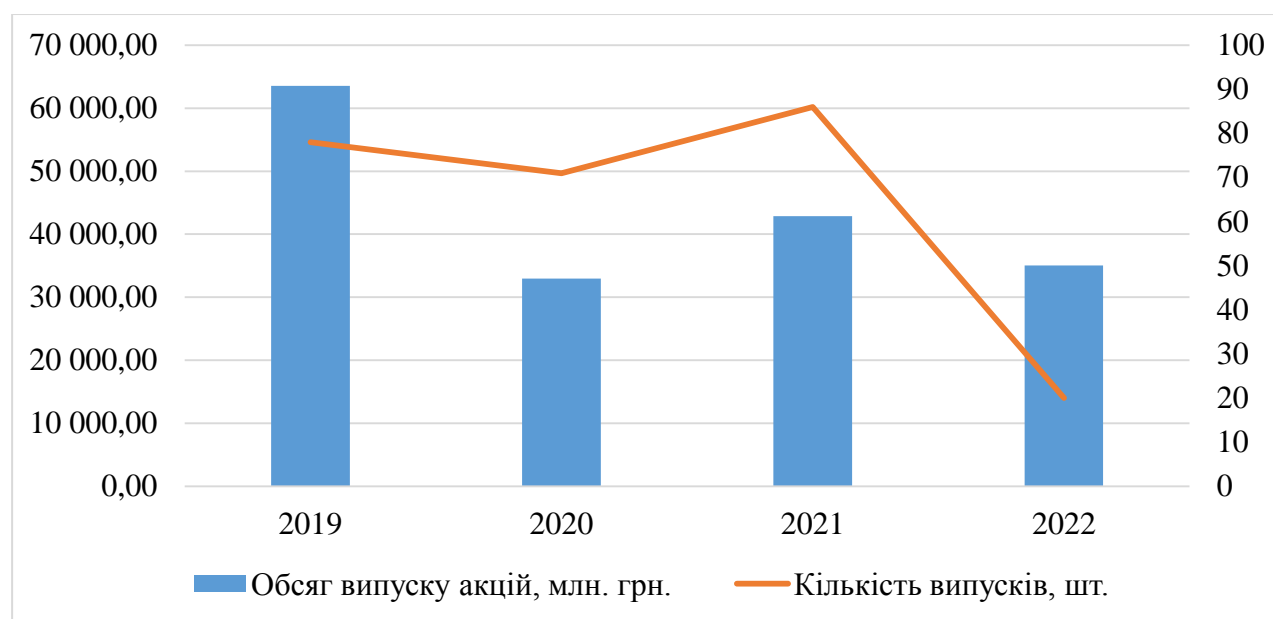

Рис. 3.2. Обсяг та кількість випусків акцій у 2019-2022 рр.

Джерело: дані Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Крім того, дисбаланси спричинені тим фактом, що найбільшими емітентами акцій, як правило, були державні установи, котрі здійснювали емісію переважно для поповнення статутного капіталу й утримання для держбанків на необхідному рівні нормативів забезпечення капіталом. Водночас потужні підприємства (агрохолдинги, корпорації енергетичного сектору тощо) здійснюють первинне публічне розміщення на світових фондових біржах, зокрема на Варшавській та на альтернативному майданчику Лондонської фондової біржі,

причина чого полягає в дефіциті капіталу в Україні, необхідного для здійснення інвестицій, у розмірах первинної публічної емісії.

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу протягом зазначеного періоду зафіксовано з ОВДП, а не акціями під час їх первинного розміщення.

Таблиця 3.3

Обсяг біржових контрактів з акціями в Україні

Організатор торгівлі	Акції, млн. грн	Усього, млн. грн	Частка акцій, %
2019 рік			
ПФТС	254,13	114757,9	0,22
Перспектива	0,86	186363,2	0,00
УБ	82,81	3840,18	2,16
УМВБ	0	4,36	0,00
Усього	337,8	304965,7	0,11
2020 рік			
ПФТС	402,2	131534,5	0,31
Перспектива	0	201455,2	0,00
УБ	191,93	2413,95	7,95
УМВБ	0	6,77	0,00
Усього	594,13	335410,4	0,18
2021 рік			
ПФТС	256,68	221543,8	0,12
Перспектива	4,12	217113,1	0,00
УБ	330,19	13290,61	2,48
УМВБ	0,09	13,12	0,69
Усього	591,08	451960,6	0,13
2022 рік			
ПФТС	3,57	83974,32	0,00
Перспектива	0	61240,43	0,00
УБ	88,18	15416,82	0,57
УМВБ	0	4,44	0,00
Усього	91,75	160636	0,06

Проблемою функціонування ринку цінних паперів є облежана пропозиція цінних паперів. Біржовий список ПФТС представлений переважно акціями комерційних банків (серед найбільших паперів акцій представлені від АТ «Державний ощадний банк України» – 49 473 млн. грн, АБ «Укргазбанк» – 13 837 млн. грн, АТ «Райффайзен Банк» – 6 150 млн. грн, АТ «Укрсиббанк» – 4 919 млн. грн, ПАТ АБ «Південний» – 2 048 млн. грн), страхових компаній (АТ «СК

«Країна», ПРАТ «СК «Універсальна», ПАТ «НАСК «Оранта»), інших фінансових (лізингових, факторингових тощо) установ (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Біржовий список ПФТС станом на листопад 2023 р.

Тікер	Назва емітента	Вартість, грн	Кількість акцій
1	2	3	4
ACRB	ПАТ «Комерційний банк Акордбанк»	1025	277600
AGLZ	Державне ПАТ «Національна акціонерна компанія «Украгрозлізинг»	100	10904293
BANK	АТ «Державний ощадний банк України»	1160000	42649
BASTR	АТ «Агропросперіс Банк»	1	310000000
BAVL	АТ «Райффайзен Банк»	0,1	61495162580
BEPR	АТ «Європейський промисловий банк»	1377,5	200000
BPINV	АТ «Міжнародний інвестиційний банк»	4274	90750
BING	АТ «ІНГ Банк Україна»	0,01	73129804500
BPVD	ПАТ АБ «Південний»	2,86	716070000
BSST	АТ «Таскомбанк»	119	16471430
BTRC	АТ «Банк Траст-Капітал»	1,19	168068010
BTRCH	АТ «Банк 3/4»	11520	35000
CREB	АТ «Кредит Європа Банк»	0,5	505000000
IFCRCP	ПАТ «ЗНКІФ «Корпоративний капітал» - IFCRCP	100	1500000
IFFGRC	ПАТ «ЗНКІФ «ФІНГРІН Капітал» - IFFGRC	10000	5042
IFRATR	ПАТ «ЗНКІФ «РАТИБОР» - IFRATR	10000	5037
IFSTAN	ПАТ «ЗНКІФ «СТАНДАРТ» - IFSTAN	1000	300000
IFSTRT	ПАТ «ЗНКІФ «СТРАТЕГ» - IFSTRT	1000	300000
IFUSFN	ПАТ «ЗНКІФ «Облігаційні стратегії» - IFUSFN	5000	40000
IFZAOS	ПАТ «ЗНКІФ «Заощадження» - IFZAOS	1000	300000
INDB	ПАТ «АКБ «Індустріалбанк»	3,29	260354350
MEGA	АТ «Мегабанк»	1	823700000
PRXB	АТ «Правекс Банк»	0,58	1686585731
SKRA	АТ «СК «Країна»	1,29	65880000
SKUN	ПРАТ «СК «Універсальна»	1	192700000
SORN	ПАТ «НАСК «Оранта»	1,2	132500000
UBRR	АТ «Український банк реконструкції та розвитку»	500	634960
UGZB	АБ «Укргазбанк»	1	13836522922
USIB	АТ «Укрсиббанк»	0,01	4,91903E+11
ZUKB	АТ «Кредобанк»	0,01	2,24897E+11

Джерело: дані ПФТС

За даними табл. 3.5 видно, що біржовий список ПФТС, крім акцій комерційних банків доповнюється акціями підприємств енергетики, фармацевтичної галузі, переробки металів та металургії, машинобудування та ін.

Таблиця 3.5

Біржовий список ПФТС станом на листопад 2023 р.

Тікер	Назва емітента	Вартість, грн	Кількість акцій
BKOK	ПРАТ «Южжокс»	0,25	687671084
CEEN	ПАТ «Центренерго»	1,3	369407108
CHEON	АТ «Чернігівобленерго»	0,25	119318024
DOEN	ПАТ «Донбасенерго»	10	23644301
FARM	АТ «Фармак»	5	7273200
GFARM	Акціонерне товариство «Галичфарм»	9	8511120
HANZ	ПАТ «НПК-Галичина»	0,01	870674950
HMON	АТ «Хмельницькобленерго»	0,25	134551360
HTZD	ПрАТ «Харківський тракторний завод»	0,25	17400280
INTD	АТ «Інтерпайп дніпропетровський втормет»	0,25	259504000
JTIU	ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна»	0,01	3459970041
KMED	АТ «Київмедпрепарат»	25	11604002
KRBD	ПрАТ «Старокраматорський машинобудівний завод»	1,4	42155320
KVBZ	ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	0,75	114679552
MFARM	ПАТ «Монфарм»	0,25	6301624
MSICH	ПАТ «Мотор Січ»	135	2077990
NAFP	ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття»	0,25	13121008
NDUA	ПАТ «Національний депозитарій України»	10000	10320
NFER	АТ «Нікопольський завод феросплавів»	0,27	1551537980
NITR	ПАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод»	0,25	400000000
NVTR	АТ «Інтерпайп Новомосковський трубний завод»	0,25	200000000
OCAB	ПАТ «Одескабель»	0,25	56000000
ODSIL	ПрАТ «Одеський завод сільськогосподарського машинобудування»	0,01	241903400
PCHP	ПрАТ «Агрохолдинг Авангард»	0,01	51684713106
POON	АТ «Полтаваобленерго»	0,25	220960000
PREN	АТ «Прикарпаттяобленерго»	0,25	103635500
SOEN	АТ «Сумиобленерго»	0,25	177125496
SVSF	ПрАТ «Свердловська швейна фабрика»	0,25	36765640
TATM	АТ «Українські енергетичні машини»	0,25	422496520
UNAF	ПАТ «Укрнафта»	0,25	54228510
UTLM	АТ «Укртелеком»	0,25	18726248000
YASK	ПРАТ «Ясинівський коксохімічний завод»	0,25	273598680

Джерело: дані ПФТС

Серед найбільших паперів акцій представлені АТ «Укртелеком» у розмірі 4682 млн грн, ПрАТ «Агрохолдинг Авангард» – 517 млн. грн, ПАТ «Центрэнерго» – 480 млн. грн, АТ «Нікопольський завод феросплавів» – 419 млн. грн, АТ «Київмедпрепарат» – 290 млн. грн, ПАТ «Донбасенерго» – 239 млн. грн.

Біржовий список Української Біржі наведено у табл. 3.6 частково повторює список ПФТС, проте перелік цінних паперів суттєво обмежений.

Таблиця 3.6

Біржовий список Української біржі станом на листопад 2023 р.

Код	Назва	Номинал	Лістинг
BAVL	Райффайзен Банк, АТ	0,1	-
BKOK	ЮЖКОКС, ПрАТ	0,25	-
CEEN	Центрэнерго, ПАТ	1,3	-
CHEON	Чернігівобленерго, АТ	0,25	-
DOEN	Донбасенерго, ПАТ	10	-
DOMZ	Донецький металургійний завод, ПрАТ	0,25	-
FARM	Фармак, АТ	5	-
GFARM	Галичфарм, АТ	9	-
INDB	АКБ Індустріалбанк, ПАТ	3,29	-
KMED	Київмедпрепарат, АТ	25	-
KRBD	Старокраматорський машинобудівний завод, ПрАТ	1,4	-
KVBZ	Крюківський вагонобудівний завод, ПАТ	0,75	-
MOEN	Миколаївобленерго, АТ	0,25	-
NITR	ІНТЕРПАЙП Нижньодніпровський трубопрокатний завод, ПАТ	0,25	-
NVTR	Інтерпайп Новомосковський трубний завод, АТ	0,25	-
OCAB	Одескабель, ПАТ	0,25	-
TATM	Укрэнергомашини, АТ	0,25	-
UGZB	АБ Укргазбанк, ПАТ	1	-
UNAGR	Обухів Агро, АТ	1	-
UTLM	Укртелеком, АТ	0,25	-
YASK	Ясинівський коксохімічний завод, ПрАТ	0,25	-

Джерело: дані Української біржі

Наразі в Україні функціонують чотири фондові біржі, але, проаналізувавши їхню залученість до первинного фондового ринку, можна констатувати, що протягом останніх років біржами, де відбуваються такі

операції, є ПФТС і «Перспектива». Операції первинної емісії проводилися дуже хаотично на всіх біржах, але з 2019 р. фактично всі вони теж зосередилися на біржі ПФТС та біржі «Перспектива». Остання навіть почала поступово витіснити ПФТС з лідерських позицій протягом досліджуваного періоду. Таким чином, незважаючи на існування чотирьох фондових бірж, реальні операції відбуваються лише на двох з них. Торгівля акціями відбувається за іншими пропорціями та обсягами, ніж загальна фондова торгівля. У 2019-2021 рр. лідерами обсягів операцій за акціями були ПФТС та Українська Біржа. У 2022 р. торгівля акціями відбувалася лише на ПФТС (3,57 млн грн), Українська Біржа (88,18 млн грн). Фондова біржа «Перспектива» не спеціалізується на операціях з акціями.

Слід підкреслити, що ринок цінних паперів є складним механізмом і провідним структурним елементом ринкової економіки, який впливає на всі процеси у світовому масштабі. Однак в Україні фондовий ринок не виконує базових функцій, притаманних розвинутим та тим, що розвиваються, країнам. Особливо це стосується функції визначення цін на активи в державі - вони формуються під кон'юнктурним впливом державного регулятора або мажоритарного акціонера, і залежно від їхніх інтересів ціни на активи можуть мати як неадекватно низьку, так і неадекватно завищену оцінку.

3.2. Порядок збільшення власного капіталу ПрАТ «Оболонь» через ринок цінних паперів України

Збільшення власного капіталу ПрАТ «Оболонь» через ринок цінних паперів України вимагає ряд поступових кроків, що балансують на межі корпоративних інтересів, інтересів власників (акціонерів) та правил діяльності як фондового ринку України, так і фондової біржі, ні якій передбачається розміщення цінних паперів. Оскільки ПрАТ «Оболонь» має форму приватного акціонерного товариства, то першим кроком має стати зміну організаційної форми. Наступні кроки наведені на рис. 3.3.

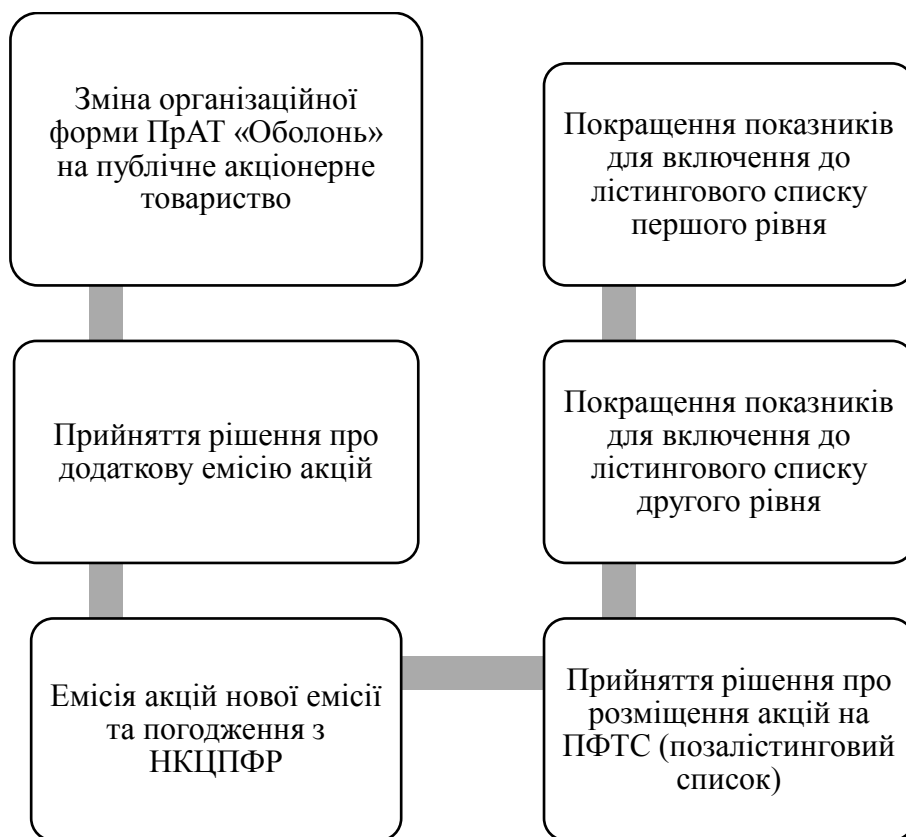

Рис. 3.3. Алгоритм збільшення власного капіталу ПрАТ «Оболонь» через ринок цінних паперів України

Для реєстрації випуску акцій при збільшенні статутного капіталу товариства шляхом розміщення акцій додаткової емісії існуючої номінальної вартості без здійснення публічної пропозиції товариство протягом 60 днів після прийняття рішення про емісію акцій подає до реєструвального органу такі документи:

- 1) заяву про реєстрацію випуску акцій / реєстрацію випуску та затвердження проспекту акцій;
- 2) рішення загальних зборів акціонерів товариства про:
 - збільшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом додаткової емісії акцій існуючої номінальної вартості за рахунок додаткових внесків;
 - невикористання переважного права акціонера на придбання акцій додаткової емісії у процесі їх розміщення (за потреби);

- емісію акцій (із зазначенням учасників розміщення);
- визначення (за потреби) уповноваженого органу емітента (виконавчого органу, наглядової ради), якому надаються повноваження, визначені нормативно-правовим актом реєструвального органу, що встановлює порядок збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства;
- визначення (за потреби) уповноважених осіб емітента, яким надаються повноваження, визначені нормативно-правовим актом реєструвального органу, що встановлює порядок збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства.

Рішення про емісію акцій має містити відомості;

3) проміжну фінансову звітність, засвідчену підписами емітента, разом із звітом щодо огляду проміжної фінансової звітності за звітний період, що передував кварталу, у якому подаються документи для реєстрації випуску акцій (крім випадку, коли попереднім звітним періодом є рік), або річну фінансову звітність, засвідчену підписами емітента, разом із аудиторським звітом (звітом незалежного аудитора) щодо річної фінансової звітності за звітний рік (у випадку, коли попереднім звітним періодом є рік).

Аудиторський звіт (звіт незалежного аудитора) щодо річної фінансової звітності, звіт щодо огляду проміжної фінансової звітності мають бути складені відповідно до Міжнародних стандартів аудиту з урахуванням вимог нормативно-правового акта реєструвального органу, що встановлює вимоги до аудиторського звіту (звіту незалежного аудитора);

4) річну фінансову звітність, засвідчену підписами емітента, разом з аудиторським звітом (звітом незалежного аудитора) щодо річної фінансової звітності за звітний рік, що передував року, у якому подаються документи для реєстрації випуску акцій, складеним відповідно до Міжнародних стандартів аудиту з урахуванням вимог нормативно-правового акта реєструвального органу, що встановлює вимоги до аудиторського звіту (звіту незалежного аудитора);

5) довідку про персональне повідомлення акціонерів товариства щодо проведення загальних зборів акціонерів, засвідчену підписом керівника товариства.

Якщо до порядку денного загальних зборів акціонерів товариства були внесені зміни, також надається засвідчена підписом керівника товариства довідка про повідомлення акціонерів щодо змін у порядку денному загальних зборів акціонерів;

б) рішення відповідного органу акціонерного товариства (наглядової ради, виконавчого органу, якщо інше не встановлено статутом акціонерного товариства) щодо підготовки та проведення загальних зборів акціонерів товариства, на яких прийнято рішення про збільшення статутного капіталу та емісію акцій, або копію такого рішення, засвідчену підписом керівника товариства.

У разі скликання загальних зборів акціонерів товариства акціонерами відповідно до статті 47 Закону України «Про акціонерні товариства» надається рішення акціонера(ів) щодо підготовки та проведення загальних зборів акціонерів товариства, на яких прийнято рішення про збільшення статутного капіталу та емісію акцій, або засвідчена копія такого рішення;

7) засвідчену підписом керівника товариства довідку про повідомлення всіх акціонерів, які мають право вимагати здійснення обов'язкового викупу належних їм акцій у випадках, передбачених статтею 68 Закону України «Про акціонерні товариства», про право вимоги обов'язкового викупу акцій (подається у разі наявності акціонерів, які з питань, передбачених статтею 68 Закону України «Про акціонерні товариства», голосували «проти»), що містить дані про:

кількість акціонерів, які голосували проти прийняття рішень, передбачених статтею 68 Закону України «Про акціонерні товариства», із зазначенням кількості та загальної номінальної вартості належних таким акціонерам акцій (по кожному з питань);

дату (або дати початку та закінчення) і спосіб повідомлення акціонерів про право вимоги обов'язкового викупу акцій;

8) засвідчену підписом керівника товариства копію статуту товариства в редакції, що була чинною на дату прийняття рішень про збільшення статутного капіталу та емісію акцій (надається за відсутності скан-копії статуту в редакції, що була чинною на дату прийняття рішення про збільшення статутного капіталу та емісію акцій, на офіційному сайті Міністерства юстиції України);

9) рішення наглядової ради або загальних зборів акціонерів, якщо утворення наглядової ради не передбачено статутом акціонерного товариства, про затвердження ринкової вартості акцій відповідно до статті 8 Закону України «Про акціонерні товариства» або копію такого рішення, засвідчену підписом керівника товариства;

10) документ, що підтверджує визначення ринкової вартості акцій відповідно до вимог статті 8 Закону України «Про акціонерні товариства», або його копію, засвідчену підписом керівника товариства;

11) копію платіжного документа, який підтверджує сплату державного мита, засвідчену підписом керівника товариства;

12) рішення уповноваженого органу емітента про визначення (затвердження) ціни розміщення акцій під час реалізації переважного права та розміщення акцій у процесі емісії акцій або його копію, засвідчену відповідно до законодавства.

Для реєстрації випуску акцій у разі збільшення статутного капіталу шляхом здійснення публічної пропозиції акцій додаткової емісії існуючої номінальної вартості (крім конвертації конвертованих облігацій в акції) товариство не пізніше як протягом 60 днів після прийняття рішення про розміщення акцій подає до реєструвального органу такі документи:

1) заяву про реєстрацію випуску акцій / реєстрацію випуску та затвердження проспекту акцій;

2) рішення загальних зборів акціонерів товариства про:

збільшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом додаткової емісії акцій існуючої номінальної вартості за рахунок додаткових внесків;

емісію акцій (шляхом здійснення публічної пропозиції);

визначення (за потреби) уповноваженого органу емітента (виконавчого органу, наглядової ради), якщо це не визначено статутом, якому надаються повноваження, визначені нормативно-правовим актом реєструвального органу, що встановлює порядок збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства.

Рішення про емісію акцій (шляхом здійснення публічної пропозиції) має містити відомості (у разі неоформлення проспекту акцій);

3) проспект акцій (у разі оформлення проспекту акцій при здійсненні емісії акцій шляхом їх публічної пропозиції), що має відповідати вимогам нормативно-правового акта реєструвального органу щодо здійснення публічної пропозиції цінних паперів.

Проспект акцій подається в двох примірниках;

4) копію договору про андеррайтинг, засвідчену підписом керівника емітента (подається у разі, якщо емітент прийняв рішення про залучення андеррайтера до розміщення акцій);

5) проміжну фінансову звітність, засвідчену підписами емітента, разом із звітом щодо огляду проміжної фінансової звітності за звітний період, що передував кварталу, у якому подаються документи для реєстрації випуску акцій (крім випадку, коли попереднім звітним періодом є рік), або річну фінансову звітність, засвідчену підписами емітента, разом із аудиторським звітом (звітом незалежного аудитора) щодо річної фінансової звітності за звітний рік (у випадку, коли попереднім звітним періодом є рік).

Аудиторський звіт (звіт незалежного аудитора) щодо річної фінансової звітності, звіт щодо огляду проміжної фінансової звітності мають бути складений відповідно до Міжнародних стандартів аудиту з урахуванням вимог нормативно-правового акта реєструвального органу, що встановлює вимоги до аудиторського звіту (звіту незалежного аудитора);

6) річну фінансову звітність, засвідчену підписами емітента, разом із аудиторським звітом (звітом незалежного аудитора) щодо річної фінансової

звітності за звітний рік, що передував року, у якому подаються документи для реєстрації випуску акцій (у разі неоформлення проспекту), або річну фінансову звітність, засвідчену підписами емітента, разом із аудиторським звітом (звітом незалежного аудитора) щодо річної фінансової звітності за останні два звітні роки, що передували року, у якому подаються документи для реєстрації випуску акцій та затвердження проспекту акцій (у разі його оформлення), складеним відповідно до Міжнародних стандартів аудиту з урахуванням вимог нормативно-правового акта реєструвального органу, що встановлює вимоги до аудиторського звіту (звіту незалежного аудитора).

Аудиторський звіт (звіт незалежного аудитора) щодо річної фінансової звітності, звіт щодо огляду проміжної фінансової звітності мають бути складені відповідно до Міжнародних стандартів аудиту з урахуванням вимог нормативно-правового акта реєструвального органу, що встановлює вимоги до аудиторського звіту (звіту незалежного аудитора);

7) довідку про персональне повідомлення акціонерів товариства щодо проведення загальних зборів акціонерів, засвідчену підписом керівника товариства.

Якщо до порядку денного загальних зборів акціонерів товариства були внесені зміни, також надається засвідчена підписом керівника товариства довідка про повідомлення акціонерів щодо змін у порядку денному загальних зборів акціонерів;

8) рішення відповідного органу акціонерного товариства (наглядової ради, виконавчого органу, якщо інше не встановлено статутом акціонерного товариства) щодо підготовки та проведення загальних зборів акціонерів товариства, на яких прийняті рішення про збільшення статутного капіталу та емісію акцій, або копію такого рішення, засвідчену підписом керівника товариства.

У разі скликання загальних зборів акціонерів товариства акціонерами відповідно до статті 47 Закону України «Про акціонерні товариства» надається рішення акціонера(ів) щодо підготовки та проведення загальних зборів акціонерів

товариства, на яких прийняті рішення про збільшення статутного капіталу та емісію акцій, або засвідчена копія такого рішення відповідно до законодавства;

9) засвідчену підписом керівника товариства копію статуту товариства в редакції, що була чинною на дату прийняття рішень про збільшення статутного капіталу та емісію акцій (шляхом здійснення публічної пропозиції) (надається за відсутності скан-копії статуту в редакції, що була чинною на дату прийняття рішення про збільшення статутного капіталу та емісію акцій, на офіційному сайті Міністерства юстиції України);

10) засвідчену підписом керівника товариства довідку про повідомлення всіх акціонерів, які мають право вимагати здійснення обов'язкового викупу належних їм акцій у випадках, передбачених статтею 68 Закону України «Про акціонерні товариства», про право вимоги обов'язкового викупу акцій (подається за наявності акціонерів, які з питань, передбачених статтею 68 Закону України «Про акціонерні товариства», голосували «проти»), що містить дані про:

кількість акціонерів, які голосували проти прийняття рішень, передбачених статтею 68 Закону України «Про акціонерні товариства», із зазначенням кількості та загальної номінальної вартості належних таким акціонерам акцій (по кожному з питань);

дату (або дати початку та закінчення) і спосіб повідомлення акціонерів про право вимоги обов'язкового викупу акцій;

11) рішення наглядової ради або загальних зборів акціонерів, якщо утворення наглядової ради не передбачено статутом акціонерного товариства, про затвердження ринкової вартості акцій відповідно до статті 8 Закону України «Про акціонерні товариства» або копію такого рішення, засвідчену підписом керівника товариства;

12) документ, що підтверджує визначення ринкової вартості акцій відповідно до вимог статті 8 Закону України «Про акціонерні товариства», або його копію, засвідчену підписом керівника товариства;

13) рішення уповноваженого органу емітента про затвердження остаточної ціни розміщення акцій у процесі емісії акцій або його копію, засвідчену відповідно до законодавства (за наявності);

14) копію платіжного документа, який підтверджує сплату державного мита відповідно до Декрету Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 року № 7-93 «Про державне мито», засвідчену підписом керівника товариства.

Надання документів про здійснення публічної пропозиції у процесі емісії акцій:

1) не пізніше ніж за 3 робочі дні до дати початку розміщення акцій емітент подає до реєструвального органу:

заяву про надання публічної пропозиції акцій, що має відповідати вимогам Положення про здійснення публічної пропозиції цінних паперів;

публічну пропозицію акцій, що має бути пронумерована, прошнурована, підписана уповноваженою особою уповноваженого органу емітента.

Публічна пропозиція акцій має відповідати вимогам нормативно-правового акта реєструвального органу щодо здійснення публічної пропозиції цінних паперів;

документ, що підтверджує повноваження особи, яка підписала публічну пропозицію акцій;

2) емітент повинен оприлюднити публічну пропозицію акцій у спосіб, передбачений статтею 38-1 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», не пізніше останнього робочого дня, що передує даті початку розміщення акцій.

У відповідності до Правил Фондової біржі ПФТС допуск цінних паперів до торгівлі на біржі здійснюється шляхом їх внесення до Біржового списку, який складається з:

- біржового реєстру або лістингу;
- позалістингових цінних паперів.

Процедура включення цінних паперів до Біржового списку Фондової біржі ПФТС:

1. Заявником (емітентом, членом фондової біржі, КУА, іншою особою, у тому числі державним органом, який має право брати участь у біржових торгах згідно із законодавством) в довільній формі направляється відповідний запит на електронну адресу Біржі listing@pfts.ua. В листі бажано вказати вид ЦП, найменування емітента з кодом ЄДРПОУ.

2. Менеджер Біржі, у відповідь на запит, за вказаною електронною адресою, надсилає перелік документів, необхідних для включення ЦП до Біржового списку, а також проект типового Договору і Анкету для заповнення.

3. Заявник заповнює надані форми документів, при необхідності, консультуючись з менеджером ПФТС.

4. Заявник, для перевірки, надсилає на e-mail менеджера ПФТС електронні версії заповнених документів (Анкети та Договору), а також скановану копію свідоцтва про реєстрацію випуску ЦП.

5. Менеджер, оперативно перевіривши надіслані документи, відповідає емітенту. Якщо документи заповнені вірно, то:

6. Заявник належним чином оформлює весь пакет документів та направляє його на адресу ПФТС.

7. Підписання Договору зі сторони ФБ ПФТС. Виставлення рахунку за контроль відповідності ЦП умовам допуску до торгів на Біржі.

8. Оплата заявником рахунку.

9. Прийняття Операційним управлінням Біржі Рішення щодо включення ЦП до Біржового Списку ФБ ПФТС. Рішення надсилається на електронну пошту заявника.

10. Допуск ЦП емітента до торгів на ПФТС. Інформація оприлюднюється на офіційному сайті Біржі, розсилається всім членам ПФТС, надається до НКЦПФР у складі адмінданих.

У відповідності до Правил Фондової біржі «Українська біржа» акції повинні пройти лістинг на 1-ий рівень чи 2-ий рівень.

1. Лістинг, 1-ий рівень

Вимоги до емітента акцій:

1. Строк існування емітента не менше 3- х років
2. Вартість чистих активів емітента становить не менше 100 000 000 грн.
3. Річний дохід від реалізації товарів, робіт, послуг, за останній фінансовий рік становить не менше 100 000 000 грн.
4. Відсутні збитки за підсумками двох фінансових років з останніх трьох фінансових років
5. Ринкова капіталізація емітента становить не менше 100 000 000 грн.
6. В кожний з останніх 6 місяців по цінному паперові укладалось не менше 10 біржових угод і виконувалось не менше 10 біржових контрактів, при цьому середньомісячна вартість біржових угод із цінним папером емітента протягом останніх 6 місяців становила не менше 1 000 000 грн.

7. Загальна кількість акціонерів емітента становить не менше 500.

2. Лістинг, 2- ий рівень

Вимоги до емітента акцій:

1. Строк існування емітента не менше 1 року
2. Вартість чистих активів емітента становить не менше 50 000 000 грн.
3. Річний дохід від реалізації товарів, робіт, послуг, за останній фінансовий рік становить не менше 50 000 000 грн.
4. Відсутні збитки за підсумками останнього фінансових року
5. Ринкова капіталізація емітента становить не менше 50 000 000 грн.
6. Кожний з останніх 6 місяців по цінному паперові укладалось не менше 10 біржових угод і виконувалось не менше 10 біржових контрактів, при цьому середньомісячна вартість біржових угод із цінним папером емітента протягом останніх 6 місяців становить не менше 250 000 грн.

7. Загальна кількість акціонерів емітента становить не менше 100

3. Зобов'язання емітента акцій по наданню інформації на біржу:

1. Щокварталу протягом 30 (тридцяти) календарних днів по закінченню кварталу:
 - копія квартальних балансів і звітів про фінансові результати у встановленій формі

- довідка про загальну кількість акціонерів, завірена підписом керівника й печаткою

- довідка про вартість чистих активів за формою згідно вимог і нормативних актів НКЦПФР

2. Копія останнього аудиторського звіту до фінансового звіту не пізніше 30 календарних днів після дати його офіційного підписання аудитором

3. Інформація й копії документів протягом 10 робочих днів після подій:

- внесенні змін у Статут,
- зміні загальної вартості акції, процедури деномінації, анулювання акцій,
- реєстрацію проспекту емісії додаткового випуску акцій,
- реєстрацію додаткового випуску акцій,

4. Інформація, опублікована в ленті новин загальнодоступної бази даних НКЦПФР (передається на біржі засобами електронного зв'язку),

5. Регулярна інформація, яку емітент розкриває згідно з діючим законодавством.

Запропоновано алгоритм збільшення власного капіталу ПрАТ «Оболонь» через ринок цінних паперів України: зміна організаційної форми на публічне акціонерне товариство, прийняття рішення про додаткову емісію акцій, емісія акцій нової емісії та погодження з НКЦПФР, прийняття рішення про розміщення акцій на ПФТС (позалістинговий список), покращення показників для включення до лістингового списку другого рівня, покращення показників для включення до лістингового списку першого рівня.

3.3. Перспективні напрями розвитку ринку цінних паперів з урахуванням сучасних викликів

Напрями підвищення капіталізації ринку цінних паперів базується на активізації торгівлі цінними паперами та активізації емісії цінних паперів. Можна визначити такі напрями підвищення капіталізації ринку цінних паперів:

1) Вдосконалення та розвиток корпоративного права, підвищення вимог щодо моніторингу, контролю та регулювання емітентів, розширення наявного кола інструментів ринку цінних паперів:

–реформувати корпоративну систему управління;

–забезпечити відкритість та прозорість емітентів;

–збільшити асортимент якісних інструментів ринку цінних паперів, що характеризуватимуться високою ліквідністю та відповідають критеріям лістингу цінних паперів на фондових біржах;

–покращити процес оцінювання та визначення рейтингів.

2) залучення та заохочення інвестицій на ринку цінних паперів:

–законодавчо врегулювати питання функціонування ринку колективних інвестицій (ПІФ, КІФ, НПФ, інвестиційні банки та інші);

–забезпечити високий рівень обслуговування індивідуальних інвесторів;

–здійснити валютну та податкову реформи, реалізовувати політику формування привабливого інвестиційного середовища;

–підвищити фінансову обізнаність громадян щодо ринку цінних паперів.

3) Вдосконалення інфраструктури ринку цінних паперів:

–забезпечити якісне функціонування фондових бірж, незважаючи на виклики воєнного стану, енергодефіциту тощо;

–модернізувати депозитарну систему та системи клірингових розрахунків, впровадити новітні розрахунково- платіжні технології;

–імплементувати європейський досвід щодо нагляду за банківськими та небанківськими фінансовими установами, зупинення діяльності на ринку цінних паперів та питань банкрутства;

–модернізувати та трансформувати процеси підготовки та атестації спеціалістів ринку цінних паперів, в тому числі в системі Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

–підвищити стандарти державного та фінансового моніторингу, регулювання та контролю на ринку цінних паперів;

- створити необхідні умови та законодавчу базу для забезпечення ефективної дивідендної політики;

- забезпечити відповідну законодавчу базу щодо захисту прав інвесторів, які інвестують свої кошти у цінні папери;

- здійснити емісії державних облігацій, казначейських зобов'язнь та інших боргових цінних паперів для роздрібного покупця, з цільовим використанням коштів, отриманих в результаті торгівлі, на розвиток певного сектору економіки;

- побудувати допоміжну для фондових бірж торговельну платформу, яка б дозволяла інвестувати у цінні папери дрібним та середнім за розмірами емітентам- фірмам;

- модернізувати та осучаснити інвестиційні технології, що покращуватимуть якість торгово- розрахункових та інформаційних систем;

- вдосконалити законодавче регулювання взаємовідносин між емітентами та інвесторами.

Інвестиційна привабливість і зручність ведення бізнесу в Україні значно покращилися останніми роками, і це є наслідком поступової інтеграції з ЄС. В цьому аспекті варто приділити увагу Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року [72].

Цілями реалізації Стратегії розвитку фінансового сектору України 2025 є сприяння сталому економічному зростанню України, забезпечення макрофінансової стабільності, підвищення надійності та технологічності фінансової системи, досягнення європейських стандартів на фінансовому ринку, підвищення довіри до фінансового ринку, виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та інших міжнародних договорів України. Особлива увага в Стратегії приділяється напрямам вдосконалення роботи фондового ринку (рис. 3.4).

Дорожня карта реалізації Стратегії 2025 включає заходи та дії, спрямовані на імплементацію актів законодавства ЄС у сфері фінансових послуг.

Серед основних, які мають великий вплив на фондовий ринок варто виділити Директиву 2013/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня

2013 року про доступ до діяльності кредитних організацій та пруденційний нагляд за діяльністю кредитних організацій та інвестиційних компаній, що вносить зміни до Директиви 2002/87/ЄС та скасовує Директиви 2006/48/ЄС і 2006/49/ЄС; Регламент (ЄС) №575/2013 Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про пруденційні вимоги до кредитних організацій та інвестиційних компаній, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) №648/2012.

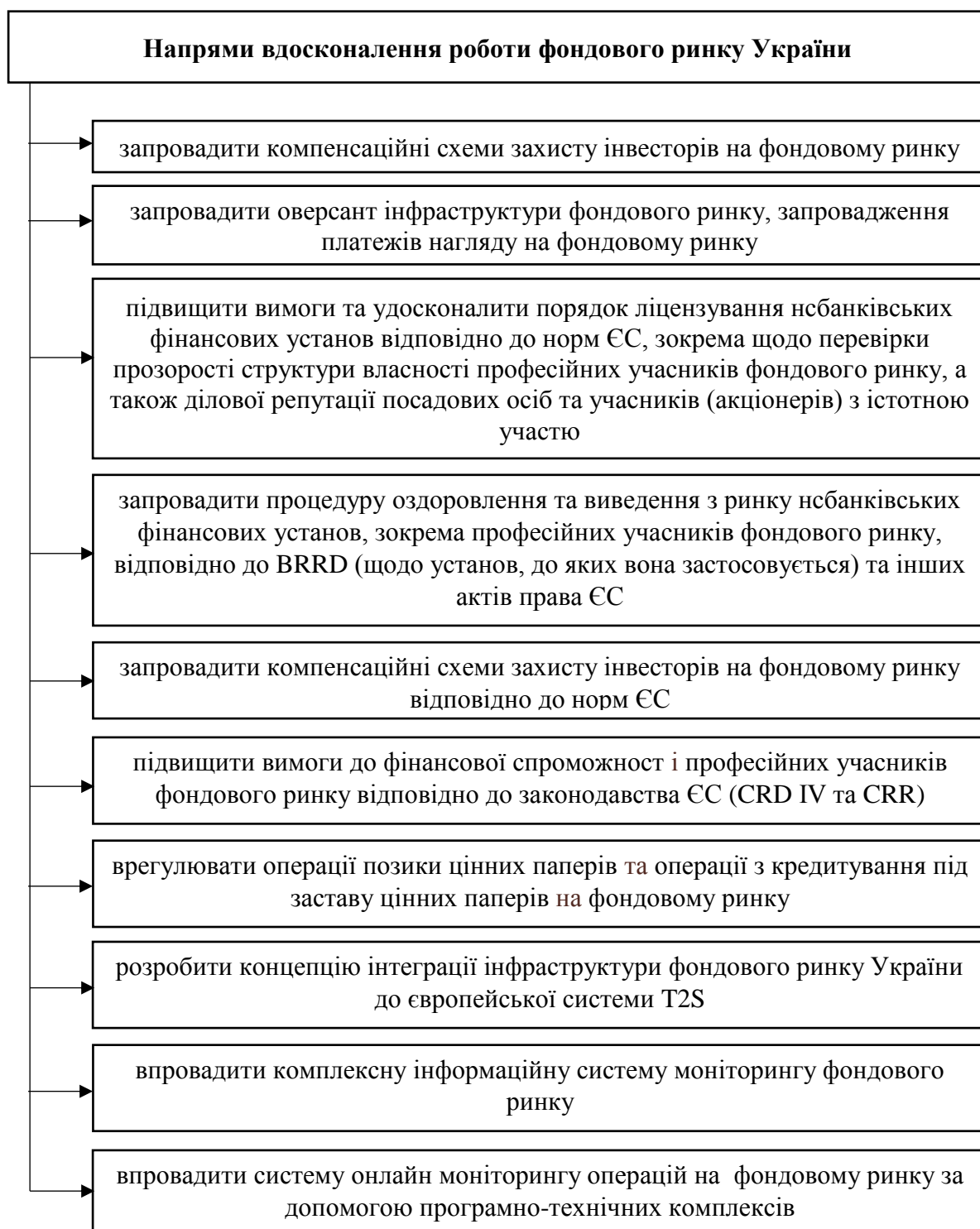

Рис. 3.4. Напрями вдосконалення роботи фондового ринку України згідно стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року

Проте, повномасштабне російське вторгнення не дало змоги продовжити реалізацію вищезгаданої Стратегії у 2022 році. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку прийняла вольове рішення №144 від 08.03.2022 р., яким з 24 лютого 2022 року було призупинено роботу вітчизняного фондового ринку (за винятком торгів військовими облігаціями). Після цього вітчизняний фондовий ринок «завмер» майже на півроку, доки НКЦПФР не ухвалила наступне рішення № 1053 від 04.08.2022 р., що скасувало практично всі обмеження на роботу на ринку капіталів і товарних ринків.

Таке призупинення мало на меті протистояти панічним настроям населення, які могли б обвалити ринки та унеможливити їх повноцінну роботу в майбутньому. Також, «заморожування» ринків дозволило знайти активи, пов'язані з агресорами — російською федерацією та білоруссю, та обмежити можливості таких компаній вести бізнес в Україні. Проте, після понад п'яти місяців війни НКЦПФР оцінила готовність учасників фондового ринку до розбудови фінансового сектору та скасувала «ручний» режим функціонування ринку. Однак, згідно з Рішенням № 1053 у період дії воєнного стану повинні зберігатися заборони професійним учасникам ринків капіталу та організованих товарних ринків на операції з особами, пов'язаними із державами-агресорами (російська федерація та білорусь), а також з особами, щодо яких встановлені заборони згідно із Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». До прикладу, встановлювати ділові відносини або вчиняти правочини із громадянами російської федерації/білорусі заборонено, за винятком тих, що проживають на території України на законних підставах.

У період воєнного стану НКЦПФР розмістила на первинному ринку ОВДП на суму 347 985,6 млн. грн., 3 892,9 млн. дол. США та 1 618,2 млн. євро для

залучення коштів до бюджету та підтримки економіки. Водночас у цей період регулятор спрямовував свої дії на сприяння діяльності професійних учасників ринку та їх підтримку. Зокрема, було спрощено процедури ідентифікації для придбання державних облігацій та процедури придбання нерезидентами державних облігацій.

Спільно з Національним банком України було узгоджено методику обліку цінних паперів резидентів і нерезидентів на укрупнених рахунках депозитарних установ. Крім того, НКЦПФР продовжила термін дії професійних сертифікатів учасників ринку, перенесла терміни виконання нормативних вимог, дозволила проводити збори акціонерів у дистанційному режимі та перейшла на електронний документообіг.

Вітчизняний фондовий ринок переживає зараз складні часи, проте рішення, які приймав регулятор дозволили уникнути колапсу на ринку, запобігти паніці і тотальному розпродажу активів за безцінь, хоча така загроза і існувала. Є зрозумілим, що доки не закінчатся військові дії, в країні буде ускладнено розвивати фондовий ринок і навіть повернутися на рівень січня 2022-го року буде непростим завданням.

Таким чином, аналіз тенденцій розвитку фондового ринку України під час дії воєнного стану свідчить про пошук НКЦПФР механізмів збереження активності ринку, які забезпечать його подальше зростання. Комісія постійно знаходиться у пошуку фінансових інструментів, які були б релевантними часу і цікаві учасникам ринку. Так, на початку червня НКЦПФР зареєструвала перший випуск кредитних нот, які за своєю природою є інструментами хеджування кредитних ризиків і можуть використовуватися при проведенні сек'юритизації активів. Наразі, найголовнішим для НКЦПФР є залучення в економіку України коштів іноземних інвесторів, а для них аналогічні інструменти є достатньо вживаними у практиці. Комісії необхідно звернути увагу на такі фінансові інструменти, як аграрні розписки, ІРО, муніципальні облігації, адже їх застосування дозволить розширити фінансування повоєнного відновлення бізнесу

і територій громад. НКЦПФР необхідно підготувати універсальний документ щодо процедури випуску, обігу та погашення таких цінних паперів.

Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року визначає, що розширенню можливостей впровадження інновацій під час надання фінансових послуг професійними учасниками фондового ринку сприятиме прийняття комплексних змін до нормативно-правових актів НКЦПФР з питань провадження депозитарної діяльності, діяльності з торгівлі цінними паперами та функціонування фондових бірж. Завдяки вищезазначеним змінам виникне можливість подальшого розвитку новітніх мобільних ІТ-технологій у разі встановлення ділових відносин і надання професійними учасниками фондового ринку послуг своїм клієнтам щодо відкриття та обслуговування рахунку в цінних паперах, проведення операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, у тому числі на фондових біржах, що дасть можливість інвесторам отримати спрощений та оперативний доступ до послуг депозитарних установ і торговців цінними паперами. При цьому мають бути забезпечені рівні умови конкуренції для всіх учасників фінансових ринків, усунена можливість використання регуляторного арбітражу та забезпечено дотримання міжнародних стандартів фінансового регулювання.

Висновки до розділу 3

1. Проведено аналіз структуризації ринку цінних паперів за сегментами ринку, за видами цінних паперів, за організаторами торгівлі цінними паперами. Проведено структуризацію ринку цінних паперів за сегментами з поділом обсягів фінансових потоків на первинному та вторинному ринках. Сегментація на ринків цінних паперів в Україні за типами цінних паперів за показниками структури вказує на проблеми сегментації, оскільки ринок цінних паперів на понад 90% фокусується на операціях з ОВДП України. Незначні коливання частки ОВДП України вказують, що не використовується потенціал інших типів цінних паперів,

а особливо акцій; корпоративних облігацій; облігацій місцевих позик; іпотечних облігацій; державних деривативів тощо.

2. Запропоновано алгоритм збільшення власного капіталу ПрАТ «Оболонь» через ринок цінних паперів України: зміна організаційної форми на публічне акціонерне товариство, прийняття рішення про додаткову емісію акцій, емісія акцій нової емісії та погодження з НКЦПФР, прийняття рішення про розміщення акцій на ПФТС (позалістинговий список), покращення показників для включення до лістингового списку другого рівня, покращення показників для включення до лістингового списку першого рівня.

3. Запропоновано напрями підвищення капіталізації ринку цінних паперів на основі Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року та наступних рекомендацій: запровадити компенсаційні схеми захисту інвесторів на ринку цінних паперів, запровадити оверсент інфраструктури фондового ринку, запровадження платежів нагляду на ринку цінних паперів, запровадити компенсаційні схеми захисту інвесторів на ринку цінних паперів відповідно до норм ЄС, підвищити вимоги до фінансової спроможності професійних учасників ринку цінних паперів відповідно до законодавства ЄС (CRD IV та CRR), впровадити комплексну інформаційну систему моніторингу ринку цінних паперів.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі узагальнено теоретичні положення про формування ринку цінних паперів в Україні та обґрунтуванню перспектив його розвитку для формування власного капіталу акціонерних товариств.

Досліджено економічну природу ринку цінних паперів як сфери торгівлі, що забезпечує опосередкування та організацію руху заощаджень через угоди з фінансовими активами (цінними паперами та фінансовими активами, відмінними від цінних паперів). За організаційно-інфраструктурним аспектом ринок цінних паперів слід розглядати як сукупність інституцій та інститутів, які забезпечують функціонування ринку цінних паперів та взаємодію його учасників у процесі торгівлі фінансовими активами.

Уточнено місце і роль цінних паперів як документів установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного і особи, яка має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам. До цінних паперів, які дозволені до емісії та обігу на ринку цінних паперів належать: акції; корпоративні облігації; облігації місцевих позик; державні облігації України; облігації міжнародних фінансових організацій; депозитні сертифікати банків; іпотечні облігації; векселі, інвестиційні сертифікати; державні деривативи; опціонні сертифікати; фондові варанти; кредитні ноти; депозитарні розписки.

Систематизовано функції та завдання ринку цінних паперів: мобілізаційна (залучення тимчасово вільних фінансових ресурсів інвесторів та забезпечення процесу ефективного нагромадження та використання капіталу), розподільча та перерозподільча (забезпечення переливу капіталу між галузями та секторами, розподіл і перерозподіл капіталу суб'єктів господарювання), регулююча (створення ефективної системи захисту прав та інтересів інвесторів), ціноутворююча

(формування коректної ринкової вартості цінних паперів та фінансових інструментів), інформаційна (забезпечення оперативної інформації про рух індивідуальних капіталів утворення інформаційних індикаторів для інвесторів, індикації загального стану економіки для всіх суб'єктів господарювання), стабілізаційна (вилучення «зайвих» коштів із обороту через цінні папери та зниження рівня інфляції).

1. Надано загальну характеристику ПрАТ «Оболонь» як підприємства, що виробляє та реалізовує пиво та солод, безалкогольні напої, сидр, слабоалкогольні напої, мінеральну та питну воду, промислові товари, виробництво. ПрАТ «Оболонь» є важливим суб'єктом ринку пива, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв; є підприємством, що становить суспільний інтерес та великим платником податків. Проведено аналіз фінансового стану за показниками майнового стану; ліквідності; фінансової стійкості; ділової активності; прибутковості (рентабельності). За результатами фінансового аналізу визначено, що ПрАТ «Оболонь» має нормальний фінансовий стан, втрата платоспроможності і банкрутство у найближчому періоді не загрожує, тому що підприємство є прибутковим, фінансово стійким та фінансово незалежним, але недоліком сучасного фінансового стану є недостатній рівень ліквідності та дефіцит грошових коштів для покриття найтерміновіших зобов'язань, відсутність власного оборотного капіталу та високий рівень зносу основних засобів.

Проведено аналіз формування власного капіталу ПрАТ «Оболонь» за рахунок зареєстрованого капіталу у сумі 73 144 тис. грн, капіталу у дооцінках, сформований через дооцінку необоротних активів без руху грошових потоків, додаткового капіталу, що складається з емісійного доходу та накопичених курсових різниць, що змінюються кожного року залежно від коливань валютних курсів, нерозподіленого прибутку у 2020-2022 рр. (непокритого збитку у 2019 р.), вилученого капіталу. Статутний капітал ПрАТ «Оболонь» формували переважно юридичні особи та лише на 8,989% фізичні особи без застосування потенціалу ринку цінних паперів України.

Проведено аналіз структуризації ринку цінних паперів за сегментами ринку, за видами цінних паперів, за організаторами торгівлі цінними паперами. Проведено структуризацію ринку цінних паперів за сегментами з поділом обсягів фінансових потоків на первинному та вторинному ринках. Пропорції обсягів торгів фінансовими інструментами вказують на перевищення обсягів торгівлі на вторинному ринку, а саме 99,93% всіх обсягів торгів фінансовими інструментами у 2020 р., 99,88% у 2021 р., 99,95% у 2022 р. за переваги ринку РЕПО та спотового ринку. Сегментація на ринків цінних паперів в Україні за типами цінних паперів за показниками структури вказує на проблеми сегментації, оскільки ринок цінних паперів на понад 90% фокусується на операціях з ОВДП України.

Запропоновано алгоритм збільшення власного капіталу ПрАТ «Оболонь» через ринок цінних паперів України: зміна організаційної форми на публічне акціонерне товариство, прийняття рішення про додаткову емісію акцій, емісія акцій нової емісії та погодження з НКЦПФР, прийняття рішення про розміщення акцій на ПФТС (позалістинговий список), покращення показників для включення до лістингового списку другого рівня, покращення показників для включення до лістингового списку першого рівня.

Запропоновано напрями підвищення капіталізації ринку цінних паперів на основі Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року та наступних рекомендацій: запровадити компенсаційні схеми захисту інвесторів на ринку цінних паперів, запровадити оверсент інфраструктури фондового ринку, запровадження платежів нагляду на ринку цінних паперів, запровадити компенсаційні схеми захисту інвесторів на ринку цінних паперів відповідно до норм ЄС, підвищити вимоги до фінансової спроможності професійних учасників ринку цінних паперів відповідно до законодавства ЄС (CRD IV та CRR), впровадити комплексну інформаційну систему моніторингу ринку цінних паперів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://www.zakon1rada.gov.ua> (дата звернення: 21.11.2023)
2. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <http://www.zakon1rada.gov.ua> (дата звернення: 21.11.2023)
3. Про державне регулювання ринку цінних паперів: Закон України від 30.10.1996 № 2418-VIII. URL: <http://www.zakon1rada.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2023).
4. Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку: Указ Президента України від 23.11.2011 № 1063/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011#Text> (дата звернення: 20.11.2023).
5. Про цінні папери і фондову біржу: Закон України від 18.06.1991 р. № 1201-XII. URL: <http://www.zakon1rada.gov.ua> (дата звернення: 21.11.2023)
6. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <http://www.zakon1rada.gov.ua> (дата звернення: 21.11.2023)
7. Про депозитарну систему України: *Закон України* від 06.07.2012 № **5178-VI**. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text> (дата звернення: 20.11.2023). Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Закон України №361-IX від 06.12.2019р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 24.07.2023).
8. Про упорядкування проведення операцій на ринках капіталу на період дії воєнного стану. Рішення НКЦПФР від 08.03.2022 р. №144 . URL: https://www.nssmc.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/03/rishennia_144_konsolidatsiia_rishen_07_03_2022.pdf (дата звернення: 24.07.2023).

9. Про впорядкування провадження професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках у період дії воєнного стану. Рішення НКЦПФР від 04.08.2022 р. №1053. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/08/rish_1053-1-1.pdf (дата звернення: 24.07.2023).

10. Директива Європейського Парламенту і Ради 2013/36/ЄС від 26 червня 2013 року про доступ до діяльності кредитних установ і пруденційний нагляд за кредитними установами та інвестиційними фірмами, про внесення змін до Директиви 2002/87/ЄС та про скасування директив 2006/48/ЄС та 2006/49/ЄС : Директива; Європейський Союз від 26.06.2013 р. №2013/36/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_036-13 (дата звернення: 24.07.2023).

11. Барановський О.І. Сутність і чинники фінансової безпеки фондового ринку. *Фінанси України*. 2016. № 1. С. 20–38.

12. Безвух С. В. Фондові біржові індекси в Україні та світі: сутність, методи розрахунку, тенденції і проблеми формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 8. С. 623–629.

13. Безпалько І. Р., Базилюк В. Б. Біржова діяльність на фондовому ринку України: проблеми та перспективи розвитку. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2021. № 1. С. 133–141.

14. Беляєва І. П. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. Вип. 1. С. 202-208.

15. Біловус Т. В. Ефективність функціонування інвестиційного механізму ринку цінних паперів. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки*. 2020. № 8. С. 117-122.

16. Біловус Т. В. Інвестиційна роль ринку цінних паперів. *Молодий вчений*. 2019. № 7(1). С. 118-124.

17. Бондарук Т. Г., Богріновцева Л. М. Роль ринку цінних паперів як джерела фінансування державного боргу. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки*. 2023. № 7. С. 163-169.

18. Борзенко О. О., Редзюк Є. В. Перспективні напрями розвитку фондового ринку України з урахуванням сучасних тенденцій. *Фінанси України*. 2023. № 3. С. 44-54.
19. Босак А. О., Дойнік Ю. В. Фондовий ринок України: перспективи розвитку і світовий досвід державного регулювання. *Management and entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*. 2021. Vol. 3, numb. 2. С. 290-303.
20. Буртняк І. В., Малицька Г. П. Моделювання ціноутворення на фондовому ринку за допомогою моделі SEV. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2020. Вип. 16(1). С. 40-47.
21. Буртняк І. В., Судук Н. В. Модель визначення волатильності фондового ринку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 1. С. 316-320.
22. Бусарева Т. Г. Історія розвитку та становлення ринку цінних паперів України. *Агросвіт*. 2016. № 3. С. 20-23.
23. Воронкова О. М. Фінансовий моніторинг на ринку цінних паперів України: сучасні реалії та перспективи. *Економічний вісник університету*. 2020. Вип. 45. С. 175-184.
24. Горбачова О. М., Заяць Ю. А. Сучасний фондовий ринок України: проблеми та шляхи їх вирішення. *Підприємництво та інновації*. 2021. Вип. 20. С. 62-66.
25. Гарбар Ж. В., Степанкевич Н. С. Трансформація інфраструктури фондового ринку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 17. С. 11-17.
26. Гатаулліна Е.І. Проблематика розвитку фінансового ринку України. *Економіка і суспільство*. 2023. №50.
27. Герасименко С. С. Інформаційне забезпечення поведінки інвесторів на фондовому ринку. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2021. № 3-4. С. 5-14.
28. Гитман Л. Дж., Джонк М. Д. Основы инвестирования: учеб. М.: Дело ЛТД, 1997. 410 с.

29. Головач М. Ю. Фінансова безпека ринку цінних паперів у системі фінансової безпеки держави. *Вісник Університету банківської справи*. 2021. № 3. С. 10-17.

30. Горбаневич В. Л., Іванюта П. В. Особливості застосування фондового індексу у операціях з цінними паперами та фінансовими інструментами. *Економічний простір*. 2021. № 176. С. 130-135.

31. Горбаневич В. Л., Іванюта П. В. Роль ринку цінних паперів в економіці держави (на прикладі США). *Економіка харчової промисловості*. 2019. Т. 11, Вип. 1. С. 95-104.

32. Городніченко Ю. В., Малишко В. В., Євтушенко Н. М. Особливості функціонування вітчизняного фондового ринку. *Економічний вісник університету*. 2021. Вип. 48. С. 196-202.

33. Дегтярьова Н.В., Леонов Д.А., Січевлюк В.А. Фондовий ринок в Україні: навч. посібник; за заг. ред. Леонова Д.А. Київ : УІРФР, 2015. 600 с.

34. Джус С. І. Аналіз наукових підходів до визначення сутності понять "фондовий ринок" та "ринок цінних паперів". *Статистика України*. 2015. № 4. С. 53-59.

35. Еш С. М. Фінансовий ринок : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 528 с.

36. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Цінні папери. Фондовий ринок : термінологічний словник. 2-е вид., випр. та доп. Львів : Бак, 2000. 168 с/

37. Зайцева Л. О. Обмеженість інструментарію фондового ринку в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 3. С. 32-38.

38. Залюбовська С. С., Колупаєв Ю. Б., Токарева К. Р. Теоретичні аспекти історичного розвитку ринку цінних паперів в Україні. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2019. № 3. С. 120-130.

39. Залюбовська С.С., Новікова Л.А. Запровадження теоретико-методологічної моделі функціонування ринку цінних паперів. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. 2012. № 1. С. 65-68.

40. Калінеску Т. В. Український фондовий ринок: реалії сьогодення/ *Часопис економічних реформ*. 2023. № 2. С. 42-47.

41. Карпич А. Ю., Лялькін О. С. Ринок цінних паперів в Україні: актуальні проблеми та потенційні напрями їх вирішення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. Вип. 6. С. 229-235.

42. Коваленко В.В. Ринок цінних паперів в умовах структурних дисбалансів розвитку фінансового ринку України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 1(12). С. 172-178.

43. Коваль В. В., Котлубай В. О., Бондар В. А. Державне регулювання та управління розвитком інфраструктури фондового ринку України. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2021. Вип. 2. С. 77-86.

44. Ковернінська Ю. В. Теоретичні засади функціонування первинного ринку цінних паперів в Україні. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"*. 2019. №8.

45. Кривенко Ю. В. Іноземні інвестиції та їх залучення в економіку України за допомогою фондового ринку. *Економічний вісник університету*. 2022. Вип. 54. С. 136-144.

46. Криховецька З. М. Роль та особливості діяльності банків на ринку цінних паперів. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2021. Вип. 17(1). С. 215-232.

47. Кулініч Т. В., Жайворонок І. Р. Аналізування фондових індексів, як основних показників розвитку ринку цінних паперів окремих економік світу. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Проблеми економіки та управління*. 2019. Вип. 3. С. 44-50.

48. Куценко Т. М., Терованесова О. Ю., Фьодорова А. О., Петрачкова Л. Р. Фондовий ринок як основний інструмент залучення інвестицій для фінансування зовнішньоекономічної діяльності підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 10. С. 88-94.

49. Лацик Г. Сутнісно-теоретичні основи фінансових інструментів. *Світ фінансів*. 2009. № 1 (18). С. 143-152.

50. Луцкевич О. Підходи до управління фінансовими ризиками на ринку цінних паперів. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 4. С. 461-468.

51. Луцкевич О. Роль державного регулювання у розвитку ринку цінних паперів. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 4. С. 135-143.

52. Мацук З. А. Інформаційне поле ринку цінних паперів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 9. С. 5-14.

53. Мацук З. А. Фінансові послуги на ринку цінних паперів України: теорія та практика : монографія. Київ : КНЕУ, 2018. 367 с.

54. Мацук З. Глобальні виклики та тенденції розвитку ринку цінних паперів в Україні. *Міжнародна економічна політика*. 2020. № 1-2. С. 153-173.

55. Мозковий О. М. Фондовий ринок : навч. посібн. Київ : Вид-во КНЕУ 1999. 316 с.

56. Моргачов І., Овчаренко Є., Івченко Є., Бучнев М., Ключ Ю. Вплив ефекту фінансового важеля на хід інвестиційних процесів на фондовому ринку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 2. С. 171-179.

57. Немченко В. В., Колеснікова К. С., Бондар В. А. Становлення ринку цінних паперів як засобу виходу з кризи. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 54. С. 213-217.

58. [Неізнестна О. В.](#), Тригубченко Є. Г. Фондовий ринок України в умовах воєнного стану: проблеми та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2023. № 8.

59. Омельченко Н. Л. До питання про наближення національних правових засад ринку цінних паперів до ACQUIS ЄС. *Судова апеляція*. 2019. № 4. С. 31-39.

60. Омельченко Н. Л. Методологічні засади правового забезпечення ринку цінних паперів в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2019. Вип. 86. С. 72-85.

61. Омельченко О. І., Козлова О. А. Ретроспектива становлення та розвитку ринку цінних паперів. *Бізнес Інформ*. 2013. № 1. С. 277-281.
62. Пальчевич Г. Т., Подплетній В. В. Ринок цінних паперів: навч. посібник. Кіровоград : ТОВ ПВЦ «Мавік», 2002. 238 с.
63. Петухова О. М., Еш С. М. Розвиток депозитарних послуг на фондовому ринку України. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 7-8. С. 7-15.
64. Портфельне інвестування: навч. посіб. / А. А.Пересада, О. Г. Шевченко, Ю. М. Коваленко, С. В. Урванцева. К. : КНЕУ, 2004. 408 с.
65. Ратушна Ю. С. Фондовий ринок України: перспективи для іноземного інвестування. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2021. Т. 26, Вип. 5. С. 110-117.
66. Резнік Н.П., Остапчук А.Д. Біржовий фондовий ринок: стан та перспективи розвитку в Україні. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Том 3. №4. С. 62–66.
67. Савіна Н. Б., Подлевський А. А., Подлевська О. М. Сучасні тенденції розвитку фондового ринку України. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2021. Вип. 2. С. 185-197.
68. Середа О. О. Фондовий ринок як інструмент стабілізації економічного розвитку України. *Часопис економічних реформ*. 2022. № 4. С. 55-59.
69. Сіташ Т. Біржові індекси як індикатори активності фондового ринку/ *Журнал європейської економіки*. 2018. Т. 17, № 1. С. 110-125/
70. Сова Є. С., Токарчук Т. В. Особливості прогнозування показників грошово-кредитного та фондового ринків за умови макроекономічних збурень у країнах, що розвиваються. *Бізнес Інформ*. 2021. № 11. С. 348-356
71. Солодкий М. О. Біржовий ринок : навч. посіб. К. : Аграрна освіта, 2015. 565 с.
72. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/develop-strategy2023> (дата звернення: 20.11.2023).

73. Татарин Н.Б., Бундз Н.Б., Кравчук А.С. Фондовий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку. *Молодий вчений*. 2021. №3(91). С. 379-383.

74. Тевелєв Д. М. Дефініція "ринок цінних паперів": сутність та визначення. *Економіка будівництва і міського господарства*. 2013. т. 9, № 2/ С. 87-93.

75. Тимошенко О. В., Гудима Л. О. Ефективний розвиток національного ринку цінних паперів як імператив економічного зростання України. *Бізнес Інформ*. 2020. № 3. С. 293-298.

76. Тимошенко Н. М. Стратегічні напрями розвитку ринку державних цінних паперів у системі управління дефіцитом бюджету. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 13. С. 45-50.

77. Тимошенко Н. Стратегічні напрями розвитку фондового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2023. №53. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-11/>

78. Ткаченко Н. В., Луцкевич О. В. Наукова інтерпретація економічної природи цифрових цінних паперів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2020. № 16(44). С. 184-190.

79. Третьякова О.В., Харабара В.М., Грешко Р.І. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2020. №5. С. 103–107.

80. Урбан О. А., Дзямулич М. І., Чиж Н. М. Особливості функціонування фондового ринку України в контексті євроінтеграції. *Економічний форум*. 2021. № 2. С. 13-18

81. Урбан О. А., Чиж Н. М., Галагдін І. А. Розвиток фондового ринку цінних паперів в контексті безпекових процесів. *Економічні науки. Серія : Економічна теорія та економічна історія*. 2019. Вип. 16. С. 144-151.

82. Фондовий ринок : [підруч.] : у 2 кн. / В. Д. Базилевич, В. М. Шелудько, В. В. Вірченко та ін.; за ред. В. Д. Базилевича ; КНУ імені Тараса Шевченка. К .: Знання, 2015. -Кн. 1 .- 2015. 621 с.

83. Хорошун Г. М., Рязанцев О. І., Черпицький М. В. Кластеризація та аномальність даних індексу волатильності фондового ринку США. *Сучасні інформаційні системи*. 2023. Т. 7, № 2. С. 9-15.

84. Чорна А. В., Шуба О. А. До питання про класифікацію індикаторів фондового ринку. *Бізнес Інформ*. 2022. № 9. С. 88-95.

85. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник. Київ : Знання, 2008. 535 с.

86. Шендерова А. Р., Якубовський С. О. Динаміка фондових ринків провідних країн ЄС та України в умовах світової пандемії COVID-19. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 72(1). С. 47-52.

87. Шишков С. Є. Залучення індивідуальних інвесторів до фондового ринку України: технології та інструментарій. *Український соціум*. 2022. № 3. С. 64-83.

88. Шишков С. Є. Модернізація інституційних засад фондового ринку в Україні: перспективи оновлення фінансового інструментарію. *Економіка України*. 2021. № 9. С. 18-40.

89. Штефан Л. Б., Мацедонська Н. В. Тенденції розвитку біржового ринку цінних паперів в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 42. С. 338-345

90. Шуба О. А. Особливості інтеграції фондового ринку України у світовий фондовий ринок. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 183-189.

91. Шуба О. А. Провідні тенденції процесу віртуалізації світового фондового ринку. *Бізнес Інформ*. 2022. № 1. С. 67-73.

92. Юдіна С. В., Гоголюк К. С. Фондовий ринок світу: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2022. № 2. С. 60-66.

93. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/> (дата звернення: 24.07.2023).

94. Індекс ПФТС. URL: <https://pfts.ua/trade-info/indexes/shares-indexes> (дата звернення: 20.11.2023).

95. Індекс українських акцій (індекс UX). URL: <https://www.ux.ua/ua/index/ux/> (дата звернення: 20.11.2023).

96. Офіційний веб-сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/> (дата звернення: 24.07.2023).

97. The official site of Euronext. URL: <https://www.euronext.com/en>. (дата звернення: 20.11.2023).

ДОДАТКИ

		КОДИ
		Дата
		19.02.2020
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБОЛОНЬ"	за ЄДРПОУ
Територія		05391057
Організаційно- правова форма господарювання		за КОАТУУ
Вид економічної діяльності		за КОПФГ
		за КВЕД
Середня кількість працівників: 3460		
Адреса, телефон: 04212 Київ, Богатирська, 3, (044) 412-84-10		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		☐
за міжнародними стандартами фінансової звітності		☒

Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.
Форма №1-к

			Код за ДКУД	1801007
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
1. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	6 857	6 026	
первісна вартість	1001	43 396	43 963	
накопичена амортизація	1002	(36 539)	(37 937)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	20 201	18 141	
Основні засоби	1010	4 867 736	4 611 402	
первісна вартість	1011	11 940 760	12 003 847	
знос	1012	(7 073 024)	(7 392 445)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	109 397	57 581	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	
Гудвіл	1050	0	0	
Гудвіл при консолідації	1055	0	0	
Відстрочені аквізичні витрати	1060	0	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	

Інші необоротні активи	1090	14	14
Усього за розділом I	1095	5 004 205	4 693 164
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	719 638	753 270
Виробничі запаси	1101	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	203 818	260 966
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	89 746	44 300
з бюджетом	1135	35 310	51 330
у тому числі з податку на прибуток	1136	5 475	4 813
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9 897	18 911
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	16 876	16 228
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	30 659	18 927
Усього за розділом II	1195	1 105 944	1 163 932
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0
	1300	6 110 149	5 857 096

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	73 144	73 144
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 763 289	2 603 868
Додатковий капітал	1410	5 997	1 916
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-746 302	-329 248
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(13 580)	(13 580)
Інші резерви	1435	0	0

Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	2 082 548	2 336 100
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	542 401	426 702
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	487 124	180 402
Інші довгострокові зобов'язання	1515	267 953	260 062
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	1 297 478	867 166
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1 419 600	1 395 479
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	1 021 281	909 794
розрахунками з бюджетом	1620	91 167	104 445
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	164
розрахунками зі страхування	1625	5 926	6 382
розрахунками з оплати праці	1630	44 447	57 270
одержаними авансами	1635	64 560	120 483
розрахунками з учасниками	1640	1 876	1 876
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	11 462	13 639
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	69 804	44 462
Усього за розділом III	1695	2 730 123	2 653 830
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	6 110 149	5 857 096

Керівник Булах І.В.

Головний бухгалтер Бахов І.І.

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБОЛОНЬ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			18.02.2020
			05391057

**Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
Форма №2-к
I. Фінансові результати**

Код за ДКУД

1801008

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 466 148	5 078 764
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премій підписані, валова сума	2011	0	0
Премій, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 277 833)	(4 292 370)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	1 188 315	786 394
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	62 681	85 301
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, звільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(337 100)	(303 955)
Витрати на збут	2150	(661 989)	(675 489)
Інші операційні витрати	2180	(32 219)	(20 451)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	219 688	0
збиток	2195	(0)	(128 200)

Дохід від участі в капіталі	2200	39 058	90 188
Інші фінансові доходи	2220	280	4 259
Інші доходи	2240	216 198	6 725
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(329 215)	(275 269)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1 418)	(23 505)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	144 591	0
збиток	2295	(0)	(325 802)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	113 042	-39 618
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	257 633	0
збиток	2355	(0)	(365 420)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	-4 081	-2 902
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-4 081	-2 902
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-4 081	-2 902
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	253 552	-368 322
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 157 057	3 267 238
Витрати на оплату праці	2505	626 692	529 153
Відрахування на соціальні заходи	2510	132 414	113 058
Амортизація	2515	422 999	457 032
Інші операційні витрати	2520	1 159 110	1 296 562
Разом	2550	5 498 272	5 663 043

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБОЛОНЬ"	за ЄДРПОУ	05391057
Територія	м.Київ, Оболонський р-н	за КОАТУУ	8038000000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво пива	за КВЕД	11.05
Середня кількість працівників: 3157			
Адреса, телефон: 04212 Київ, Богатирська, 3, (044) 412-84-10			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

**Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1-к**

			Код за ДКУД	1801007
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	6 026	4 686	
первісна вартість	1001	43 963	43 969	
накопичена амортизація	1002	(37 937)	(39 283)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	18 141	11 272	
Основні засоби	1010	4 611 402	4 352 291	
первісна вартість	1011	12 003 847	12 080 275	
знос	1012	(7 392 445)	(7 727 984)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	57 581	18 542	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	14	14	
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	
Гудвіл	1050	0	0	
Гудвіл при консолідації	1055	0	0	
Відстрочені аквізційні витрати	1060	0	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	

Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	4 693 164	4 386 805
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	753 270	1 015 849
Виробничі запаси	1101	559 903	824 163
Незавершене виробництво	1102	67 739	73 543
Готова продукція	1103	72 341	84 609
Товари	1104	53 287	33 534
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	260 966	272 112
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	44 300	101 840
з бюджетом	1135	51 330	69 326
у тому числі з податку на прибуток	1136	4 813	4 233
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	18 911	20 095
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	16 228	17 048
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	18 927	5 983
Усього за розділом II	1195	1 163 932	1 502 253
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіовий) капітал	1400	73 144	73 144
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 603 868	2 445 387
Додатковий капітал	1410	1 916	1 198
Емісійний дохід	1411	8 353	8 353
Накопичені курсові різниці	1412	-6 437	-7 155
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-329 248	167 847
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(13 580)	(13 580)
Інші резерви	1435	0	0

Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	2 336 100	2 673 996
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	426 702	410 551
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	180 402	609 731
Інші довгострокові зобов'язання	1515	260 062	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	867 166	1 020 282
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	255 933	394 848
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 139 546	661 136
товари, роботи, послуги	1615	909 794	709 905
розрахунками з бюджетом	1620	104 445	102 148
у тому числі з податку на прибуток	1621	164	414
розрахунками зі страхування	1625	6 382	4 980
розрахунками з оплати праці	1630	57 270	80 097
одержаними авансами	1635	120 483	183 041
розрахунками з учасниками	1640	1 876	1 876
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	13 639	33 497
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	44 462	23 252
Усього за розділом III	1695	2 653 830	2 194 780
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	5 857 096	5 889 058

Керівник

Булах І.В.

Головний бухгалтер

Бахов І.І.

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБОЛОНЬ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2021
			05391057

**Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2-к
I. Фінансові результати**

Код за ДКУД 1801008

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 549 706	5 466 148
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 070 109)	(4 277 833)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	1 479 597	1 188 315
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	74 094	50 572
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(361 150)	(337 100)
Витрати на збут	2150	(719 636)	(661 989)
Інші операційні витрати	2180	(6 593)	(20 110)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	466 312	219 688
збиток	2195	(0)	(0)

Дохід від участі в капіталі	2200	0	39 058
Інші фінансові доходи	2220	338 280	280
Інші доходи	2240	15 776	-1 418
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(255 444)	(329 215)
Втрати від участі в капіталі	2255	(1 618)	(0)
Інші витрати	2270	(238 394)	(-216 198)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	324 912	144 591
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	13 702	113 042
Прибуток (збиток) від приписаної діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	338 614	257 633
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	-718	-4 082
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-718	-4 082
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-718	-4 082
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	337 896	253 551
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 993 302	3 157 057
Витрати на оплату праці	2505	705 528	626 692
Відрахування на соціальні заходи	2510	149 141	132 414
Амортизація	2515	399 564	422 999
Інші операційні витрати	2520	1 204 645	1 159 110
Разом	2550	5 452 180	5 498 272

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	325 127	325 127
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	325 127	325 127
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,041500	0,792400
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,041500	0,792400
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Булах І.В.

Головний бухгалтер

Бахов І.І.

			КОДИ
		Дата	01.01.2023
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБОЛОНЬ"	за ЄДРПОУ	05391057
Територія	Київська обл.	за КАТОТТГ	8038000000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво пива	за КВЕД	11.05
Середня кількість працівників: 2055			
Адреса, телефон: 04212 Київ, Богатирська, 3, (044) 412-84-10			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			v

**Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2022 р.
Форма №1-к**

		Код за ДКУД		1801007
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	4 245	3 523	
первісна вартість	1001	44 059	44 066	
накопичена амортизація	1002	(39 814)	(40 543)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	63 759	109 875	
Основні засоби	1010	4 067 871	3 814 672	
первісна вартість	1011	12 043 666	12 120 790	
знос	1012	(7 975 795)	(8 306 118)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	18 747	18 773	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	
Гудвіл	1050	0	0	
Гудвіл при консолідації	1055	0	0	
Відстрочені аквізиторські витрати	1060	0	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	
Інші необоротні активи	1090	14	14	

Усього за розділом I	1095	4 154 636	3 946 857
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 040 911	1 134 000
Виробничі запаси	1101	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	417 089	580 193
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	52 838	157 790
з бюджетом	1135	72 919	64 943
у тому числі з податку на прибуток	1136	3 350	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	13 978	9 311
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	29 122	152 794
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	11 950	9 308
Усього за розділом II	1195	1 638 807	2 108 339
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0
	1300	5 793 443	6 055 196

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	73 144	73 144
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 293 845	2 150 864
Додатковий капітал	1410	695	8 353
Емісійний дохід	1411	8 353	8 353
Накопичені курсові різниці	1412	-7 658	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	188 568	1 446 230
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(13 580)	(13 580)
Інші резерви	1435	0	0

Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	2 542 672	3 665 011
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	388 485	423 886
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	677 838	562 519
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	1 066 323	986 405
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	868 793	228 627
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	116 751	92 696
товари, роботи, послуги	1615	794 275	475 713
розрахунками з бюджетом	1620	131 216	189 871
у тому числі з податку на прибуток	1621	258	84 378
розрахунками зі страхування	1625	5 316	5 020
розрахунками з оплати праці	1630	22 719	140 898
одержаними авансами	1635	175 676	154 925
розрахунками з учасниками	1640	1 876	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	36 950	85 257
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	30 876	30 773
Усього за розділом III	1695	2 184 448	1 403 780
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	5 793 443	6 055 196

Примітки: н/д

Керівник Булах І.

Головний бухгалтер Бахов І.

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБОЛОНЬ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2023
			05391057

Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік
Форма №2-к
I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	Код за ДКУД 1801008	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 649 174	5 986 592
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5 751 536)	(4 877 463)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	2 897 638	1 109 129
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	19 467	128 230
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(470 629)	(423 695)
Витрати на збут	2150	(684 010)	(790 218)
Інші операційні витрати	2180	(53 606)	(18 439)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 708 860	5 007
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	15 956	174

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(128 689)	(188 451)
Втрати від участі в капіталі	2255	(10 819)	(0)
Інші витрати	2270	(150 513)	(-32 680)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 434 795	0
збиток	2295	(0)	(150 590)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-320 114	19 769
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 114 681	0
збиток	2355	(0)	(130 821)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	4 436	-503
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	3 222	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	7 658	-503
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	7 658	-503
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 122 339	-131 324
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 617 382	3 389 517
Витрати на оплату праці	2505	853 060	728 365
Відрахування на соціальні заходи	2510	182 848	154 432
Амортизація	2515	383 029	402 242
Інші операційні витрати	2520	1 482 506	1 382 934
Разом	2550	6 518 826	6 057 490

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період
--------------	-----------	-------------------	-----------------------

